

Nuoret aikuiset luontomatkailijoina

Käsityksiä ja kokemuksia retkeilystä ja
kansallispuistoista

Emmi Hämäläinen

Opinnäytetyö
Maaliskuu 2015

Matkailun koulutusohjelma
Matkailu- , ravitsemus- ja talousala

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULU
JAMK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tekijä(t) Hämäläinen, Emmi	Julkaisun laji Opinnäytetyö	Päivämäärä 13.03.2015
	Sivumäärä 47	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Nuoret aikuiset luontomatkailijoina Käsityksiä ja kokemuksia retkeilystä ja kansallispuistoista		
Koulutusohjelma Matkailun koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) Petra Blinnikka		
Toimeksiantaja(t) Metsähallitus		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli tarkastella nuorten aikuisten potentiaalia luontomatkailun kohderyhmänä ja syventää toimeksiantajana toimivan Metsähallituksen asiakasymmärrystä kohderyhmästä.</p> <p>Tutkimuksessa tarkasteltiin nuorten aikuisten käsityksiä ja kokemuksia retkeilystä sekä kansallispuistoista. Lisäksi tutkittiin nuorten aikuisten luontosuhdetta. Tutkimuksen aineisto kerättiin teemahaastattelulla. Haastateltavia oli kymmenen. Aineiston analyysi tehtiin teoriaohjaavaa analyysimenetelmää käyttäen.</p> <p>Tutkimuksen tulokset jaoteltiin kolmeen osaan: luontosuhteeseen ja sen kehittymiseen, retkeilyn motiiveihin ja edellytyksiin sekä käsityksiin kansallispuistoista ja odotuksiin retkeilystä. Teoriaosuudessa käsiteltiin luontomatkailua, luontosuhdetta ja Suomen kansallispuistoja. Tulosten perusteella nuorten aikuisten luontosuhde on pääasiassa emotionaalinen. Tutkimushenkilöillä oli kiinnostusta retkeilyyn, mutta lähtöpäätöksen tekemistä pidettiin haasteellisenä. Tutkimushenkilöiden käsitykset kansallispuistoista olivat hajanaiset. Esimerkiksi kansallispuisto osattiin määritellä, mutta kohteiden nimet eivät olleet tuttuja.</p> <p>Opinnäytetyön tutkimuksen pohjalta syntyi kehitysideoita ja jatkotutkimusmahdollisuuksia. Tulosten perusteella kansallispuistojen markkinointiviestintään ja brändityöhön tulee kiinnittää huomiota. Tulosten pohjalta voitaisiin toteuttaa laajempi kvantitatiivinen tutkimus, joka helpottaisi asiakasprofiilin luomista. Laadullisen tutkimuksen avulla saadut tulokset auttavat Metsähallitusta luontopalvelujen kehittämisessä. Lisäksi tulokset hyödyttävät muita luontomatkailun parissa toimivia, kuten retkeilijöitä ja alan yrityksiä.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Kansallispuisto, luontomatkailu, luontosuhde, nuoret aikuiset, retkeily, teemahaastattelu		
Muut tiedot		

Author(s) Hämäläinen, Emmi	Type of publication Bachelor's thesis	Date dd.mm.2015
		Language of publication: Finnish
	Number of pages 47	Permission for web publication: x
Title of publication Young adults as nature-based tourists Perceptions and experiences of camping and national parks		
Degree programme Degree Programme in Tourism		
Tutor(s) Blinnikka, Petra		
Assigned by The Finnish Forest and Park Service		
<p>Abstract</p> <p>The aim of the Bachelor's thesis was to examine the potential of the young adults as a target group of nature tourism, and to deepen the commissioner's, The Finnish Forest and Park Service, knowledge about the target group.</p> <p>The study examined young adults' perceptions and experiences of camping, and national parks. In addition, the study examined young adults' relationship with nature. The data was collected by theme interview. There were ten interviewees. The data analysis was carried out by the theory analysis method.</p> <p>The results of the study were divided into three sections: the relationship with nature and its formation, camping motives and prerequisites together with perceptions of the national parks and hiking expectations. The theory included nature tourism, the relationship with nature and the Finnish national parks. The results showed that the nature relationship of the young adults was primarily emotional. The interviewees were interested in camping but the decision making was considered to be challenging. The perceptions of the national parks were fairly disconnected. National parks were familiar as a concept but the names and locations were hard to remember.</p> <p>Development ideas and further research possibilities were made based on this Bachelor's thesis. National parks' marketing communications and branding should be developed, as the results of the study showed. Furthermore, a more extensive quantitative research could be executed, which would help creating a customer profile. The results of this qualitative research will help Metsähallitus to develop their services. The results will also benefit other nature-based tourism companies and hikers.</p>		
Keywords/tags (subjects) National park, nature-based tourism, nature relationship, young adults, camping, theme interview		
Miscellaneous		

Sisältö

1 Johdanto	2
1.1 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset.....	3
1.2 Toimeksiantaja	4
2 Luontomatkailu	5
2.1 Luontomatkailun määrittely	5
2.2 Retkeily ja vaellus.....	7
2.3 Luontosuhde	8
2.4 Luontomatkailu Suomessa.....	9
3 Suomen kansallispuistot.....	10
3.1 Kansallispuistojen tehtävä ja tarkoitus	11
3.2 Kansallispuistot matkailukohteena	12
3.3 Kansallispuistojen vaikutukset talouteen ja terveyteen.....	13
4 Tutkimuksen toteutus.....	14
4.1 Tutkimusmenetelmä	15
4.2 Haastattelujen toteutus	18
4.3 Aineiston käsittely ja analysointi	20
5 Tulokset	23
5.1 Luontosuhde ja sen kehittyminen	23
5.2 Retkeilyn motiivit ja edellytykset.....	28
5.3 Käsityksiä kansallispuistoista ja odotuksia retkeilystä	33
6 Pohdinta	35
6.1 Tulosten pohdinta	35
6.2 Tutkimuksen ja oman työskentelyn arviointi.....	38
7 Kehitysideat ja jatkotutkimusmahdollisuudet	39
Lähteet	41
Liitteet	44
Liite 1. Haastattelurunko.....	44
Kuviot	
Kuvio 1. Analysointiprosessi	21

1 Johdanto

Luontomatkailu on maailmanlaajuisesti noususuhdanteessa. Vuonna 2009 kaikesta matkailusta arviolta 20 % oli laskettavissa luontomatkailuun, kun vuonna 1980-luvun loppupuolella vastaava osuus oli vain noin 2 %. (Newsome, Moore & Dowling 2013, 2.) Luontomatkailun kasvuun vaikuttavat koko matkailualan globaali kasvu ja aktiivisten matkailijoiden lisääntynyt määrä. Yhä useampi matkailija harrastaa lomallaan kevyitä tai vaativia aktiviteetteja. (Kesän luontoaktiviteettien kehittämisstrategia 2015–2018. 2014, 8.) Matkailun kehittämistä suunnitellessa nuoret aikuiset on syytä huomioida. Nuoret aikuiset matkustavat ja kuluttavat nykyään aiempaa enemmän. Euroopassa nuorten ja nuorten aikuisten osuus kaikesta matkailusta on noin 23 % (ITB world travel trends report 2013/2014. 2013, 21.)

Suomelle ja muille Pohjoismaille luontomatkailun kasvu on suuri mahdollisuus, sillä luonto on niille matkailun kannalta merkittävä vetovoimatekijä (Fredman & Tyrväinen 2010, 3). Runsaasta palvelutarjonnasta huolimatta luontoon tutustutaan pääosin omatoimisesti. Metsähallitukselle ja muille luontomatkailupalveluiden tarjoajille tämä omatoimisuus tuo mukanaan haasteita, joista asiakastuntemus on yksi. (Kesän luontoaktiviteettien kehittämisstrategia 2015–2018. 2014, 14–15.)

Luontomatkailun kehittäminen on siis ajankohtaista, ja nuorten aikuisten aktiivisuus ja ostovoima tulee huomioida myös palveluita kehittäessä. Suomessa on havahduttu luontomatkailun potentiaaliin, ja Matkailun edistämiskeskus on luonut kesän luontoaktiviteettien kehittämisstrategian vuosille 2015–2018. Kansallispuistot ovat yksi teemallinen painopiste luontoaktiviteettien kehittämisessä. (Kesän luontoaktiviteettien kehittämisstrategia 2015–2018. 2014, 23.) Matkailun edistämiskeskus on määritellyt luontomatkailulle tutkimustarpeita, jotka kohdistuvat muun muassa segmenttipohjaisen kuluttajaprofiilin sekä uusien markkinoiden potentiaalin tutkimiseen. Asiakastuntemukseen segmenttitasolla sekä laadullisen asiakastiedon tutkimiseen tulee kiinnittää huomiota. (Mts. 29.)

1.1 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Aihe sai alkunsa henkilökohtaisesta kiinnostuksesta luontomatkailuun ja syvästä luontosuhteesta. Toimeksiantaja opinnäytetyölle on Metsähallitus. Ideaa työstettiin eteenpäin yhdessä toimeksiantajan kanssa, ja tapaamisen myötä käydyn keskustelun pohjalta muovautui aihe, joka oli molemmille osapuolille mieluinen. Kohderyhmästä keskusteltiin yhdessä, ja päädyttiin siihen, että kyseistä kohderyhmää on tarpeen tutkia. Opinnäytetyön tavoitteena on antaa syventää toimeksiantajan asiakasymmärrystä selvittämällä nuorten aikuisten luontosuhteeseen liittyviä asioita sekä käsityksiä kansallispuistoista ja retkeilystä. Metsähallitus ei ole ainut, joka hyötyy tutkimuksen tuloksista. Toimeksiantajan lukuisat yhteistyökumppanit, kuten luontomatkailuyrittäjät, voivat hyödyntää tuloksia toiminnassaan.

Metsähallitus kehittää palveluitaan aktiivisesti muun muassa palvelumuotoilun avulla. Uudistuksia on jo tehty, ja esimerkiksi nettisivut ovat nykyään yhteensopivat myös mobiililaitteiden kanssa. Nuoret aikuiset ovat kiinnostava kohderyhmä toimeksiantajan näkökulmasta. Metsähallitus on pääasiassa toteuttanut erilaisia kävijätutkimuksia, joten tämän tutkimuksen kautta toimeksiantaja saa tarkemman käsityksen nuorten aikuisten mahdollisesta potentiaalista. Opinnäytetyön tutkimuksen myötä Metsähallitus saa arvokasta lisätietoa nuorten aikuisten luontosuhteesta ja siitä, millaisia käsityksiä heillä on retkeilystä ja kansallispuistoista. Tulosten avulla saadaan käsitystä siitä, kuinka nuoria aikuisia kannattaa lähestyä. Saadun tiedon myötä palvelujen ja markkinoinnin kehittämisen suuntaa on helpompi suunnitella. Tuulaniemi (2011, 142) korostaa, että tutkimus on asiakasymmärryksen kannalta yksi palvelumuotoilun kriittisimpiä vaiheita.

Tutkimus ei ole ongelmälähtöinen, vaan tutkimuksessa kartoitetaan käsityksiä ilmiöstä. Tutkimus on laadullinen ja empiirinen. Tässä tutkimuksessa nuorilla aikuisilla tarkoitetaan noin 20–30-vuotiaita. Tutkimuskohde tarkentuu vielä kaupungissa

asuviin lapsettomiin nuoriin aikuisiin. Tutkimuksen tavoitteena on myös tarkastella, millainen suhde nuorilla aikuisilla on luontoon. Aineisto kerätään teemahaastattelun avulla. Tutkimukselle määritettiin yksi tutkimuskysymys, jonka alla on yksi alatutkimuskysymys:

1. Millaisia käsityksiä nuorilla aikuisilla on retkeilystä ja kansallispuistoista?

1.1 Millaiseksi luontosuhde koetaan?

Alatutkimuskysymys voi sellaisenaan olla myös oma tutkimuskohteensa, mutta resurssien rajallisuuden vuoksi tässä tutkimuksessa sen tarkoitus on ainoastaan syventää ymmärrystä. Hemmi (2005, 319) muistuttaa, että ihmisen luontosuhteen ymmärtäminen on aina olennaisen tärkeää luontomatkailun kehittämisen kannalta. Tämän vuoksi luontosuhteen ottaminen tutkimukseen mukaan oli välttämätöntä.

1.2 Toimeksiantaja

Luontopalvelut on Metsähallituksen julkinen hallintotehtävä, jota johdetaan pääasiassa budjettivaroin. Luontopalvelujen tehtävänä on muun muassa hoitaa ja ylläpitää luonnonsuojeluun ja retkeilyyn varattuja alueita, kuten kansallispuistoja ja niiden palveluja. Lisäksi Metsähallituksen luontopalvelut huolehtivat monien uhanalaisten lajien suojelusta sekä metsästyksen ja kalastukseen liittyvistä hallinnollisista tehtävistä. (Metsähallitus lyhyesti 2015.) Kansallispuistojen lisäksi Metsähallituksen vastuulla ovat myös kaikki Suomen luonnonpuistot, valtion retkeilyalueet sekä arviolta 500 muuta luonnonsuojelualueita (Upeimman luontomme suojelija 2015).

Metsähallitus korostaa toiminnassaan yhteiskuntavastuuta, ja näin ollen koko organisaation toiminnassa tähdätään mahdollisimman monipuolisen hyödyn saavuttamiseen - vastuullisesti. Suomessa Metsähallitus on merkittävä osa

luontomatkailua. Metsähallitus on aktiivisesti mukana monissa luontomatkailua kehittävässä hankkeissa. Hankkeiden avulla on muun muassa kehitetty kansallispuistojen asiakaslähtöisyyttä, ja erilaisten tutkimuksien avulla on saatu tietoa esimerkiksi luonnossa olemisen terveysvaikutuksista. Yli 400 yrityksellä on Metsähallituksen kanssa yhteistyösopimus, joka varmistaa vastuullisen toiminnan noudattamisen (Kesän luontoaktiviteettien kehittämisstrategia 2015–2018. 2014, 5).

2 Luontomatkailu

Opinnäytetyön teoreettinen osuus alkaa luontomatkailun tarkastelulla. Luku alkaa luontomatkailun määritelmällä ja luontomatkailijan kuvauksella. Retkeilyä ja vaellusta käsitellään myös erikseen. Luontosuhde on olennainen osa luontomatkailua, minkä vuoksi sen määrittely on tarpeellista. Lopuksi kerrotaan luontomatkailun asemasta Suomessa.

2.1 Luontomatkailun määrittely

Matkailusta on kyse silloin, kun henkilö matkustaa väliaikaisesti tavanomaisen elinympäristönsä ulkopuolelle (Newsome, Dowling & Moore 2005, 12). Retkeilyä ja ulkoilua voi harrastaa myös kotoa käsin, mutta luontomatkailusta on siis kyse silloin, kun etäisyys asuinpaikasta on riittävä. Luontomatkailu on käsitteenä laaja, mikä näkyy myös eri määritelmien runsaudessa. Määritelmissä on pieniä sisällöllisiä ja painotuksellisia eroja. Yleisluontoisimman määritelmän mukaan luontomatkailu tarkoittaa kaikkea luontoon perustuvaa ja luonnossa tapahtuvaa matkailua. (Hemmi

2005a, 335.)

Luontomatkailun perusta voidaan jakaa kolmeen osaan: matkailijan luontosuhteeseen, luonto- ja elämyshakuisuuteen sekä kohteen ominaisuuksiin (Hemmi 2005a, 319). Opinnäytetyössä käsitellään kansallispuistoissa tapahtuvaa omatoimista retkeilyä, joten luontomatkailun määrittelyssä rajataan pois matkailuelinkeinotoiminnan näkökulma sekä erilaiset luontoon liittyvät aktiviteetit, kuten pyöräily. Lisäksi muita matkailun muotoja, jotka usein risteävät luontomatkailun kanssa, kuten hyvinvointimatkailu ja ruokamatkailu, ei käsitellä ollenkaan.

Luontokohteen vetovoimaan vaikuttavat vahvasti monimuotoisuus ja miellyttävät maisemat. Ihmisiin vetoavat muun muassa maisemat, joissa on korkeus- tai syvyyseroja sekä vesielementti. (Hemmi 2005a, 341; Järviluoma 2006, 80.) Lisäksi kohteen imagolla ja saavutettavuudella on merkitystä. Luontomatkailussa on eri ulottuvuuksia, jotka ovat muotoutuneet tietyn aktiviteetin tai kokemuksen ja luonnon välisen suhteen mukaisesti. Luonto toimintaympäristönä voi olla sattumanvarainen tai kokemuksia tehostava ja korostava. Lisäksi aktiviteetti voi olla täysin riippuvainen luonnosta. (Newsome ym. 2005, 13; Valentine 1992, 110.) Tässä tutkimuksessa käsiteltävä retkeily aktiviteettina on täysin riippuvainen luonnosta.

Luontomatkailu erottautuu muista matkailun muodoista muun muassa vähäisemmällä ympäristövaikutuksillaan, mutta luontomatkailu ei silti ole kestävän matkailun synonyymi. (Hemmi 2005a, 334.) Luonnosta kuitenkin pyritään pitämään huolta, sillä se tarjoaa luontomatkailulle elämyksellisen toimintaympäristön. Kansallispuistoihin sijoittuvassa luontomatkailussa kestävyys on kuitenkin välttämätöntä.

Luontomatkailija

Luontomatkailijat jaetaan primaarisiin ja sekundaarisiin luontomatkailijoihin, joiden välinen jako tehdään ajankäytön perusteella. Primaarinen luontomatkailija, kuten vaeltaja, viettää suurimman osan matkastaan luonnossa. Sekundaariselle matkailijalle

luonnossa oleminen ei välttämättä ole matkan tarkoitus. Sekundaarinen matkailija voi esimerkiksi yöpyä lähiseudun hotellissa ja käydä matkansa aikana luontoretkellä. (Hemmi 2005a, 339.)

Puhakka (2007, 179) on jakanut kansallispuistoissa matkailevat neljään eri profiiliin: matkailukeskeisiin, luontokeskeisiin, traditionaalisiin ja välinpitämättömiin matkailijoihin. Matkailukeskeiset haluavat retkeillä mahdollisimman vaivattomasti. Luontokeskeiset matkailijat kiinnittävät ensisijaisesti huomiota luontoon. Traditionaaliset ovat kiinnostuneita luonnosta, mutta omakohtaiset kokemukset ovat vähäisempiä. Välinpitämättömät matkailijat olivat vähiten kiinnostuneita kansallispuistoon liittyvistä asioista sekä heillä oli kaikista vähiten omakohtaisia kokemuksia. (Puhakka 2007, 179, 191.)

Luontomatkailija saattaa kohdata kohteessa mahdollisesti muitakin retkeilijöitä. Väentungoksen yhteydessä voidaan puhua myös sosiaalisesta kantokyvystä, joka tarkoittaa retkeilijöiden kykyä sietää toisia retkeilijöitä. Kokemus koskemattoman luonnon idyllisyydestä ja elämyksellisyydestä voi kärsiä retkeilijän kohdatessa muita luonnossa kulkijoita. (Hemmi 2005a, 216; Valentine 1992, 116.)

2.2 Retkeily ja vaellus

Retkeily ja vaeltaminen tapahtuvat asutuskeskuksien ulkopuolella eli aidossa luonnonympäristössä – useimmiten kansallispuistoissa (Hemmi 2005b, 302). Retkeilyyn lasketaan lyhyetkin virkistäytymiset luonnossa. Retkeilyyn monesti kuuluvat esimerkiksi eväiden syöminen ja muut elämykset; retkeily ei ole ainoastaan luonnossa kävelyä. Vaelluksesta on kyse, jos matkan kesto ja reitit ovat pitemmät. Suomessa retkeilyä ja vaellusta voi harrastaa muun muassa valtion omistamilla luonnonsuojelualueilla. Esimerkiksi kansallispuistot ovat hyviä kohteita vaellukseen muun muassa opasteiden ja taukopaikkojen vuoksi.

Retkeily ja vaeltaminen voidaan liittää myös seikkailumatkailuun.

Seikkailumatkailussa matkailija hakee voimakkaita elämyksiä ottamalla itse aktiivisesti osaa. Pääasia tuolloin on itse aktiviteetissa (Newsome ym. 2005, 13). Matkailija ei ole passiivinen sivusta seuraaja, vaan hän ottaa vastuun elämyksien tuottamisesta esimerkiksi fyysisen haasteen muodossa. Seikkailumatkailun aktiviteetit voidaan jakaa kolmeen osaan: kovaan, pehmeään tai perinteiseen seikkailumatkailuun. Vaellukset voidaan luokitella joko pehmeään tai perinteiseen seikkailumatkailuun. (Hemmi 2005a, 357–360.) Vuonna 2013 pehmeiden aktiviteettien osuus oli eurooppalaisten matkailijoiden keskuudessa 42 % (Sievänen & Neuvonen 2010, 8).

2.3 Luontosuhde

Yksinkertaistettuna luontosuhde tarkoittaa ihmisen ja luonnon välistä vuorovaikutusta. Luontosuhteeseen kuuluu emotionaalisia ja kognitiivisia tekijöitä sekä arvoja ja asenteita. (Hemmi 2005a, 319.) Kaupungistuminen ja urbaani elämäntapa erkaannuttavat ihmistä entistä enemmän luonnosta.

Luontosuhde on moniulotteinen käsite, ja sen muodostumiseen vaikuttavat monet eri tekijät. Evolutionäärisen käsityksen mukaan ihmisen luontokaipuu on geneettistä ja sisältä ohjattua. Evolutionääriselle käsitykselle vastakkainen on kulttuurinen luontokäsitys. Sen mukaan luontosuhteeseen liittyvät asiat ovat opittuja ja kulttuurisidonnaisia. Aiemmat kokemukset ja yhteisön sosiaaliset normi vaikuttavat luontoon asennoitumiseen. Molempien olettamuksien lähtökohta on kuitenkin siinä, että ihmisen on päästävä luontoon voidakseen elää normaalisti. Evolutionäärinen käsitys vahvistaisi sen, että ihmisen tarve luonnossa virkistäytymiseen on muuttumato ja luontomatkaillen kasvua ei voitaisi leimata muoti-ilmiöksi. Luontomatkaillen kehittäminen olisi siis aina ajankohtaista. (Hemmi 2005a, 320–326;

Järviluoma 2006, 80–85.) Tässä tutkimuksessa keskitytään luontosuhteen yleiseen tarkasteluun. Tutkimuksessa kartoitetaan yleisesti luontosuhteen vahvuutta nuorten aikuisten keskuudessa, luonnon herättämiä tunteita sekä aiempien kokemusten vaikutusta.

Suomessa matkailijan suhde luontoon on pääasiassa tunnepohjainen, ei niinkään fyysinen tai biologinen. Tähän vaikuttaa se, että luontoon matkustavat ovat pääosin kaupungissa asuvia. (Hemmi 2005a, 319–320.) Ihmisen luontosuhde vaikuttaa luontomatkailijan kokemuksiin ja tuntemuksiin. Harvemmin luonnossa matkailevalle luonnolla saattaa olla uutuusarvoa, jolloin se tarjoaa elämyksiä. Henkilö, joka viihtyy paljon luonnossa, voi kokea luonnon eräänlaisena liittolaisena. Luonto ei ole pelkästään elämyksiä tarjoava, vaan luonnon kanssa ollaan vuorovaikutuksessa. Sitä voidaan sopivissa määrin hyödyntää, mutta sitä tulee kunnioittaa ja arvostaa. (Mts. 320.)

Luontosuhde muotoutuu vaiheittain jo lapsuudesta alkaen (Hemmi 2005a, 319–320). Luontosuhteessa on eroja eri sukupolvien välillä. Suomessa vanhimman, eli sodanajan, sukupolven suhde luontoon on vahva, sillä luonnosta oltiin riippuvaisia. Luonto oli merkittävässä roolissa esimerkiksi ravinnon saamisessa. Keskimmaisella sukupolvella on yhteisiä luontokokemuksia vanhemman sukupolven kanssa, joten suhteessa on samankaltaisuuksia. Nuorin sukupolvi muodostuu pääosin kaupungissa kasvaneista. Heillä omakohtaisia kokemuksia luonnosta on huomattavasti vähemmän kuin vanhemmilla sukupolvilla. (Mts. 331.) Luonto on nuoremmalle sukupolvelle eksoottisempi sen sijaan, että se olisi olennainen osa arkea.

2.4 Luontomatkailu Suomessa

Metlan vuonna 2010 toteuttaman tutkimuksen mukaan luontomatkoja tekee 43 % suomalaisista. Luontomatkoja tekevien osuus on suurempi 25–44-vuotiaiden

keskuudessa. Lisäksi luontomatkat olivat suosituimpia korkeasti koulutettujen, ylempien toimihenkilöiden ja kaupungeissa asuvien keskuudessa. Luonto on lähellä suomalaisten sydäntä, ja yleisesti ottaen kaikenlainen luonnossa oleskelu on yleistä. (Sievänen & Neuvonen 2010, 40.)

Metlan (2010) tutkimuksen mukaan 10 % väestöstä osallistui vuonna 2010 joko retkeilyyn tai erävaellukseen (Sievänen & Neuvonen 2010, 56). Suomessa vuodenaikojen vaihtelut vaikuttavat myös luontomatkojen luonteeseen. Talvisin tehdään luonnollisesti enemmän hiihto- ja laskettelumatkoja, kun taas kesäisin enemmän muun muassa mökki- ja patikointimatkoja. (Mts. 65.)

Matkailun edistämiskeskus julkaisi vuonna 2014 Kesän luontoaktiviteettien kehittämisstrategia 2015–2018 -raportin. Hankkeen visiona on se, että Suomi on vuonna 2018 Euroopan paras outdoors-kesälomamaa. (Kesän luontoaktiviteettien kehittämisstrategia 2015–2018. 2014,18.)

3 Suomen kansallispuistot

Tässä luvussa tarkastellaan Suomen kansallispuistoja. Luvussa käsitellään kansallispuistojen tarkoitusta ja niiden asemaa matkailukohteena, minkä jälkeen kuvataan kansallispuistojen myönteisiä vaikutuksia sekä talouteen että yksilön hyvinvointiin.

3.1 Kansallispuistojen tehtävä ja tarkoitus

Kansallispuistot ja muut suojellut alueet ovat luontomatkailun perusta (Valentine 1992, 120). Suojellut luontoalueet houkuttelevat matkailijoita statuksen myötä, sillä suojelu takaa, että luonto kohteessa on autenttista. (Newsome, Moore & Dowling 2013, 4.) Luonnonsuojelu on yksi kansallispuistojen tärkeimmistä tehtävistä ja muun toiminnan perusta (Puhakka 2007, 13). Kaupungistuminen ja kiihtynyt rakentaminen aiheuttavat haasteita biodiversiteetin takaamisessa, joten luonnonsuojelussa korostetaan nykyään erityisesti monimuotoisuuden säilyttämistä. Lisäksi luonnonsuojeluun sisältyvät luonnonvarojen säilyttäminen ja luonnontilan palauttaminen eli ennallistaminen. (Hemmi 2005a, 209; Frost & Hall 2009, 8.)

Kansallispuistot ovat luontonsa puolesta monipuolisia ja monesti merkittäviä myös kulttuuriperimän kannalta. Luonnonsuojelun lisäksi kansallispuistojen tehtäviä ovat myös ympäristökasvatus, tutkimusten ja ympäristön tilan seuranta sekä virkistyskohteena toimiminen. (Hemmi 2005a, 224; Frost & Hall 2009, 8.)

Kansallispuistojen niin sanottuna esi-isänä pidetään Yhdysvalloissa sijaitsevaa Yellowstonen kansallispuistoa, joka perustettiin vuonna 1872. Ensimmäinen kansallispuisto perustettiin Suomeen vuonna 1938. (Kansallispuistojemme historiaa n.d.) Suomessa on tällä hetkellä 39 kansallispuistoa, joista Saloon vuonna 2015 perustettu Teijon kansallispuisto on uusin. Kansallispuistot jakautuvat tasaisesti koko maahan. (Kansallispuistot ovat luontoaarteitamme 2015.)

Osa kansallispuistoista kuvastaa myös suomalaisia kansallismaisemia.

Kansallismaisemat ovat maisemia, jotka ilmentävät tietyn ympäristön tyypillisimpiä ja ainutlaatuisimpia piirteitä. Esimerkiksi Koli yksi tunnettu suomalainen kansallismaisema, ja samalla se on myös kansallispuisto. (Hemmi 2005b, 102.)

3.2 Kansallispuistot matkailukohteena

Kansallispuistoihin kohdistuva matkailu on merkittävä ilmiö, ja sen merkitys kasvaa entisestään väestönkasvun myötä (Puustinen, Pouta, Neuvonen & Sievänen 2007, 161). Kansallispuistoissa voi pääasiassa matkailla kahdella tavalla: alueella voi liikkua täysin omatoimisesti tai vaihtoehtoisesti jonkun luontomatkailuyrittäjän tarjoaman palvelun kautta. Luontomatkailuyrittäjiltä yritystoiminta kansallispuistossa ja muilla suojelualueilla edellyttää yhteistyösopimusta Metsähallituksen kanssa. (Hemmi 2005a, 225.)

Kansallispuistot ovat tärkeitä luontomatkailun vetovoimatekijöitä. Metlan (2010) tutkimuksen mukaan vuonna 2010 yli 20 % kaikista tehdyistä luontomatkoista sijoittui kansallispuistoihin. (Sievänen & Neuvonen 2010, 67.) Metsähallitus tilastoi vuosittain Suomen kansallispuistojen kävijämäärät, ja ne ovat olleet tasaisessa kasvussa 2000-luvulla. Vuonna 2013 kansallispuistojen kävijämäärä oli yhteensä 2,3 miljoonaa, joka oli 8 % enemmän kuin vuonna 2012. Kävijämäärää on haasteellista laskea tarkasti, joten tarkentuneet laskennat ovat myös vaikuttaneet kävijämäärien tilastolliseen nousuun. (Metsähallituksen kansallispuistojen käyntimäärät 2001 – 2014. 2014; Sievänen & Neuvonen 2010, 8.)

Suomen kansallispuistoissa on luontomatkailun näkökulmasta paljon potentiaalia. Kansallispuistoverkosto on Suomessa tiheä, ja erilaisia reittejä on paljon. Yhtenä vahvuutena tulee mainita myös Suomen luonnon monipuolisuus; on monenlaisia maisemia Pohjanmaan lakeuksista Lapin tuntureihin. Kansallispuistoissa pätevät jokamiehenoikeudet antavat myös matkailijalle mahdollisuuden tiiviimpään vuorovaikutukseen luonnon kanssa sen hyödyntämisen myötä. (Kesän luontoaktiviteettien kehittämisstrategia 2015 – 2018. 2014, 8.)

3.3 Kansallispuistojen vaikutukset talouteen ja terveyteen

Luonnonsuojelutyön ohella kansallispuistojen taloudelliset vaikutukset ovat ympäristöministeri Ville Niinistön mukaan merkittävät. Hänen mukaansa luonnonsuojelualueille tehtyt investoinnit tulevat moninkertaisina takaisin esimerkiksi matkailutulojen välityksellä. (Saavalainen & Suominen 2014.) Vuonna 2013 kaikkien kansallispuistojen yhteenlaskettu kokonaistulo oli 115,5 miljoonaa euroa. Kansallispuistojen palveluihin sijoitettu euro tuottaa lähialueelle takaisin noin 10 euroa. Hyötysuhde oli vielä korkeampi kansallispuistoissa, jotka sijaittivat vilkkaammilla matkailualueilla, kuten Kolin kansallispuistossa. (Kesän luontoaktiiviteettien kehittämisstrategia 2015 – 2018. 2014, 8; Kansallispuistot ja retkeilyalueet tärkeitä paikallistaloudelle 2015.) Taloudelliset vaikutukset lasketaan vuosittain hyödyntämällä käyntikertatietoja sekä seuraamalla kävijöiden rahankäyttöä ja rahan kiertoa paikallistaloudessa (Kansallispuistot ja retkeilyalueet tärkeitä paikallistaloudelle 2015).

Vaikka kansallispuistot ovat kävijöilleen maksuttomia kohteita, niiden vaikutukset paikallistalouteen ovat siis hyvin merkittävät. Kansallispuistot tuovat tuloja paikallisille yrityksille muun muassa kansallispuistojen yhteyteen rakennettujen palvelujen kautta. Monen kansallispuiston läheisyydessä on esimerkiksi majoituspalvelujen tarjoajia, kuten Kolin kansallispuiston vieressä sijaitseva Sokos Hotel Koli. Lisäksi reittien varrella saattaa toimia pienempiä yksityisiä matkailupalveluiden tarjoajia.

Luonnolla on selvästi myönteinen vaikutus ihmiseen sekä fyysisesti että psyykkisesti. Luonnossa oleskelu vaikuttaa kokonaismielialaan myönteisesti. (Tyrväinen, Silvennoinen, Korpela & Ylen 2007, 16.) Vaikutukset ovat usein nopeasti havaittavissa, ja ne syntyvät tiedostamatta (Hemmi 2005a, 319). Tuoreen tutkimuksen mukaan verenpainetta voidaan laskea viettämällä vain 20 minuuttia metsässä. Verenpaineen

laskemisen lisäksi yleinen elinvoimaisuuden tunne kasvaa. (Kähkönen 2015.)

Luontoympäristön terveysvaikutukset ovat merkittävät, ja niitä on viime aikoina tutkittu enemmän. Jopa pelkät luontoaiheiset kuvat tai ikkunasta avautuva maisema edistävät terveyttä. (Tourula & Rautio 2014, 58.) Metsähallitus toteutti vuonna 2013 neljässä kansallispuistossa kävijöiden terveys- ja hyvinvointivaikutuksia mittaavan tutkimuksen. Terveysvaikutuksille laskettiin myös rahallinen arvo; yhden kansallispuistovierailusta saatavan hyvinvoinnin arvo on arviolta 208 euroa. (Saavalainen & Suominen 2014.) Ryhmässä retkeilyssä yhdistyy psyykinen, sosiaalinen ja fyysinen hyvinvointi. Terveysshyödyt ovat sitä suuremmat, mitä kauemmin aikaa puistossa viettää. Lisäksi etäisyys vaikuttaa: kaukaa matkustavien hyvinvoinnin koettiin lisääntyvän enemmän kuin lähialueilta tulevien kävijöiden. (Saavalainen & Suominen 2014.)

4 Tutkimuksen toteutus

Tässä luvussa kuvataan valittua tutkimusmenetelmää sekä tutkimuksen toteutusta. Tutkimusmenetelmä-luvussa kuvataan teemahaastattelua aineistonkeruumenetelmänä ja esitellään haastattelurunkoa. Tutkimusprosessiin liittyvät myös haastattelujen toteutus sekä aineiston käsittely ja analysointi. Vaiheet kuvataan yksityiskohtaisesti tutkimuksen uskottavuuden takaamisen vuoksi. Mukana olevan teorian avulla perustellaan tutkimuksen toteutukseen liittyviä tehtyjä valintoja.

4.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimuksen lähtökohdat

Fenomenologisen merkitysteorian mukaan ihmisten suhde todellisuuteen on merkityskeskainen (Tuomi & Sarajärvi, 2009, 34). Merkityskeskisyys tarkoittaa sitä, että ihminen havaitsee ympärillä olevaa todellisuutta antamalla merkityksiä. Ihmisen roolia merkityksen luojana korostetaan. (Ronkainen, Pehkonen, Lindblom-Yläne & Paavilainen 2011, 81; Vilkkä 2005, 134.) Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana ei ole saada selville totuuksia, vaan todellisuuden havainnointiin liittyviä merkityksiä ja näkemyksiä pyritään ymmärtämään (Vilkkä 2005, 97).

Merkityksien tutkiminen edellyttää tulkinnallisuutta. Tulkinnallisuus korostaa tämän tutkimuksen hermeneuttista luonnetta (Hirsjärvi & Hurme 2000, 22).

Tutkimustuloksia ei ole tarkoitus saattaa numeeriseen ja tilastoitavaan muotoon, vaan tutkimusaineisto toimii apuna ilmiön ymmärtämisessä ja tulkintojen muodostamisessa (Tuomi & Sarajärvi 2009, 85; Vilkkä 2005, 126). Merkitysten luominen liittyy vahvasti ihmisen luontosuhteeseen sekä erilaisten käsityksien muodostumiseen. Tämän tutkimuksen tarkoitus on kartoittaa ja pyrkiä ymmärtämään luontoon liittyviä merkityksiä sekä niiden vaikutuksia.

Luontosuhde voi joillain olla hyvin syvä, ja luonnosta puhuminen voi herättää tunteita. Kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimuksen myötä osa merkityspitoisista vastauksista olisi voinut mahdollisesti kadota aineistoon. Muun muassa tästä syystä kvalitatiivista tutkimusta saatetaan joskus käyttää tutkimusaiheen testaukseen ennen kvantitatiivisen tutkimuksen toteuttamista (Hirsjärvi, Hurme & Sajavaara 2009, 136).

Kvalitatiivisen menetelmän valitsemista puolsi myös toimeksiantajan kiinnostus palvelumuotoiluun. Tuulaniemi (2011, 142) korostaa, että tutkimus on asiakasymmärryksen kannalta yksi palvelumuotoilun kriittisimpiä vaiheita. Kvalitatiivisin menetelmin saadut tutkimustulokset ovat palvelumuotoilun suunnittelun kannalta merkittävät. Kvantitatiiviseen verrattuna kvalitatiivinen

tutkimus on syvällisen asiakasymmärryksen saavuttamiseen parempi. (Tuulaniemi 2011, 142.) Kvantitatiiviset ja kvalitatiiviset tutkimukset ovat kuitenkin toisiaan täydentäviä, ja niitä on vaikea täysin erottaa toisistaan (Hirsjärvi ym. 2009, 136; Tuulaniemi 2011, 142).

Teemahaastattelu aineistonkeruumenetelmänä

Haastattelu on useimmiten päämenetelmä aineiston keräämisessä kvalitatiivisissa tutkimuksissa (Hirsjärvi ym. ja muut 2009, 205). Haastattelumuodoista teemahaastattelu eli puolistrukturoitu haastattelu on yksi käytetyimmistä (Vilkkä 2005, 101). Se on rakenteeltaan lähempänä strukturoimatonta kuin strukturoitua haastattelua (Hirsjärvi & Hurme 2000, 48). Teemahaastattelu tuntui luonnolliselta tavalta lähestyä aihetta, sillä haastattelun teemat muotoutuivat helposti tutkimuskysymysten ja teorian pohjalta. Teemojen myötä haastattelulla oli selvä rakenne. Lähtökohtaisena oletuksena oli myös se, että haastattelun edetessä tulee ilmi asioita, joita ei ole osattu ottaa huomioon kysymyksien muodostamisessa.

Teemahaastattelussa on menetelmänä jouston varaa kysymysten asettelun suhteen. Tyypillistä on, että tutkittavat aihepiirit ovat tiedossa, mutta kysymysten tarkka muoto ja järjestys muuttuvat haastattelujen yhteydessä (Hirsjärvi ym. 2009, 208). Teemahaastattelussa teemojen käsittelyjärjestyksellä ei ole väliä. Tärkeää on, että jokaista teemaa käsitellään. (Vilkkä 2005, 103.) Strukturoidun kyselylomakkeen myötä olisi tutkimus jäänyt liian pintapuoliseksi. Kyselylomakkeen valmiit vastausvaihtoehdot voisivat vaikuttaa liikaa tutkimushenkilöiden vastauksiin. Yksityiskohtaisten kysymysten sijaan haastattelu etenee teemojen varassa, mikä vaikuttaa siihen, että tutkittavien ääni tulee paremmin kuuluviin (Hirsjärvi & Hurme 2000, 48).

Vilkkä (2005, 103) mainitsee, että yksi laadullisen tutkimuksen tärkeä tehtävä on olla *emansipatorinen*. Tämä tarkoittaa käytännössä haastattelun vuorovaikutteisuutta; haastateltavat eivät ole vain tiedon keruun välineitä, vaan myös heidän tulee saada jotain haastattelutilanteesta. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi ymmärryksen

kasvamista tai tutkittavaa asiaa koskevien ajatus- tai toimintatapojen muuttumista. (Vilkkä 2005, 103.)

Haastattelu on työläs menetelmä, sillä se vaatii tutkijalta paljon aikaa sekä toteutus- että analysointivaiheessa. Haastatteluun liittyy myös mahdollisia virhelähteitä, jotka voivat aiheutua haastattelijasta, haastateltavista tai itse haastattelutilanteesta. Tutkimushenkilö voi esimerkiksi antaa haastattelussa sosiaalisesti suotavia vastauksia. Haastateltava voi mahdollisesti haluta antaa itsestään mahdollisimman hyvän mielikuvan. (Hirsjärvi ym. 2009, 206.)

Haastattelurunko

Tämän tutkimuksen haastattelurunko koostui kolmesta teemasta: luontosuhteesta, retkeilystä ja kansallispuistoista. Kansallispuisto-teemaan sisältyi osuus, jossa haastatteli vastasi kysymyksiin kuvittelemalla olevansa päiväretkellä kansallispuistossa. Haastattelurunko on kokonaisuudessaan luettavissa opinnäytetyön lopussa liitteenä (Liite 1).

Ensimmäinen teema käsittelee luontosuhdetta. Teoriapohjaa hyödynnettiin kaikkien kysymysten muodostamisessa. Esimerkiksi luontosuhteeseen liitetään teorian mukaan vahvasti lapsuuden kokemukset ja tuntemukset. Toisessa teemassa keskitytään käsityksiin ja kokemuksiin luontomatkailusta ja retkeilystä. Retkeilyosiossa kartoitetaan haastateltavan käsityksiä ja kokemuksia. Retkeilyosiossa haastattelurunkoon tuli haastattelun yhteydessä eniten muutoksia. Monen kohdalla erityisesti vaelluksesta tuli esitettyä lisäkysymyksiä.

Viimeinen osio keskittyi kansallispuistoihin. Aluksi kartoitettiin yleisiä käsityksiä. Tämän jälkeen kansallispuistoon liittyviä asioita käsiteltiin pyytämällä haastateltavaa asennoitumaan kysymyksiin siten, että hän on lähtemässä kuvitteelliselle eräretkelle. Kuvitteelliseen retkeen liittyvissä kysymyksissä hyödynnettiin erästä palvelumuotoilun työkalua: asiakkaan palvelupolkua.

Esihaastattelu on välttämätön osa teemahaastattelua. Esihaastattelussa

haastattelurungon toimivuutta testataan. Testaus mahdollistaa paremman valmistautumisen itse haastatteluun. Esihaastattelussa mahdolliset puutteet sanavalinnoissa huomataan ja saadaan käsitystä haastattelun keskimääräisestä kestosta. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 72–73). Haastattelurunko testattiin yhdellä tuttavalla. Läheisempi suhde esihaastateltavaan tuki kriittisen palautteen saamista. Esihaastattelun jälkeen haastattelurungosta keskusteltiin yhdessä, ja keskustelun pohjalta tehtiin tarvittavia muutoksia.

4.2 Haastattelujen toteutus

Liian suuri aineisto voi aiheuttaa laadullisessa tutkimuksessa ongelmia hallittavuuden suhteen (Ronkainen ym. 2011, 83). Aineiston koon vuoksi haastateltavien valinnassa on suotavaa käyttää valikointia, sillä tutkimusaineiston kokoa säätelee määrän sijaan laatu (Vilkkä 2005, 126). Teoriapohjan myötä olettamuksena on, että luonto on jokaiselle ihmiselle tuttu; jokainen suomalainen on joskus ollut luonnossa. Tutkimushenkilöiden valikoinnissa viimeaikaiset omakohtaiset kokemukset retkeilystä ja kansallispuistoista eivät olleet välttämättömiä.

Haastateltavat saatiin suhteita hyödyntämällä. He eivät olleet henkilökohtaisesti läheisiä haastattelijalle, joten haastattelutilanteet säilyivät aitoina. Yhteisten tuttujen myötä tutkittavien kanssa oli helppo keskustella, ja keskinäinen luottamus syntyi nopeasti. Tutkimuksen otos on suhteellisen pieni, joten haastateltaviksi pyrittiin saamaan erilaisista taustoista olevia henkilöitä: työssä käyviä, opiskelijoita, kaupungista ja maaseudulta kotoisin olevia.

Tutkimushenkilöitä oli kymmenen, ja heidän keski-ikä oli 24,3 vuotta. Haastattelut toteutettiin joulukuussa 2014. Haastateltavien joukossa oli kuusi naista ja neljä miestä. Heitä lähestyttiin sähköpostilla, jossa kerrottiin toteutettavasta tutkimuksesta. Sähköpostissa kerrottiin lyhyesti haastattelun teemoista ja korostettiin, että tutkimukseen voi osallistua, vaikka varsinainen omakohtainen

kokemus kansallispuistoista tai retkeilystä puuttuisi. Haastateltavat saivat itse valita haastattelun ajankohdan ja paikan. Suurin osa halusi tapaamista julkisessa paikassa, kuten kahvilassa. Haastattelutilanteissa oli miellyttävä tunnelma, mikä osittain johtui kevyestä jutustelusta ennen varsinaista keskustelua. Jutustelun lomassa tutkittaville kerrottiin keskustelun nauhoittamisesta, nauhoitusten säilyttämisestä sekä hieman analysointiprosessista, joka takaa nimettömyyden säilymisen.

Haastattelut toteutettiin lyhyen ajan sisällä, mistä johtuen haastattelurunko pysyi paremmin mielessä. Enimmillään yhden päivän aikana toteutettiin kaksi haastattelua. Viimeisimmät haastattelut olivat kaikkein sujuvimmat, koska haastattelijan taidot olivat kehittyneet. Tutkimusaineisto alkoi toistaa itseään viimeisimpien haastattelujen kohdalla, joten aineiston saturaatio voidaan käsittää saavutetuksi. (Hirsjärvi ym. 2009, 182.) Keskimääräinen haastattelu-aika oli noin 25 minuuttia. Pisin haastattelu kesti noin 39 minuuttia, ja lyhimmän haastattelun kesto oli 19 minuuttia.

Kaikki haastattelut litteroitiin. Litterointi tehtiin mahdollisimman pian haastattelun jälkeen. Ennen litterointia haastattelut kuunneltiin kertaalleen läpi. Sanatarkka litterointi ei ollut tutkimuksen kannalta olennaista, joten kaikkia yksittäisiä sanoja ei kirjattu ylös. Huomio kiinnitettiin siihen, että merkitys säilyi samana. Osittain otettiin mukaan myös sanatarkkoja kuvauksia, joita voidaan käyttää tulosluvussa sitaatteina. Litteroinnin jälkeen koko tutkimusaineisto tulostettiin, ja nimettiin satunnaisessa järjestyksessä haastateltaviin H1–H10. Iän tai sukupuolen merkitseminen ei ollut aineiston analyysin kannalta olennaista. Kyseisen laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella nuoria aikuisia yhtenäisenä ikäluokkana ottamatta kantaa esimerkiksi mahdollisiin sukupuolten välisiin eroihin. Laadullisessa tutkimuksessa ei tehdä otoksia (Vilkkä 2005, 126).

4.3 Aineiston käsittely ja analysointi

Laadullisen tutkimuksen aineiston analysointiin esitetään useita tapoja. Aineiston analysointitapa on tarpeellista miettiä jo ennen aineiston keräämistä, sillä laadullisessa tutkimuksessa analysointia tehdään jo aineiston keruun yhteydessä. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 136; Hirsjärvi, Hurme & Sajavaara 2009, 223.) Laadullisessa analyysissä on kolme päättelyn logiikkaa: *induktiivinen*, *deduktiivinen* tai *abduktiivinen*. Induktiivinen päättely on aineistolähtöistä, kun taas deduktiivisessa tutkimuksen taustalla on olemassa teoria, joka ohjaa tutkimuksen eri vaiheita. Abduktiivinen on kahden edellisen välimuoto; olemassa oleva teoria auttaa analysoinnissa, mutta teoriaa ei varsinaisesti testata. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95–97.)

Tämän tutkimuksen aineistoanalyysi on tehty teoriaohjaavasti, joka on abduktiivinen päättelyn logiikka. Teoriaohjaavasta analyysimuodosta käytetään myös nimitystä teoriasidonnainen. Teoriaohjaavassa muodossa teoria ohjaa analysointia, mutta analyysiyksiköt nostetaan esille aineistosta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 96.) Teknisesti aineiston analyysi etenee teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä samalla tavalla kuin aineistolähtöisessä. Teoriaohjaavassa kuitenkin käsitteitä tuodaan mukaan analyysiin myös olemassa olevasta teoriasta. (Mts. 117.) Sisällönanalyysi voidaan jakaa vaiheittain aineiston pelkistämiseen, kategorisointiin sekä tulkintojen ja johtopäätöksien luomiseen (Kananen 2014, 101; Tuomi & Sarajärvi 2009, 108).

Aineiston pelkistämisen vaiheessa tutkimusaineisto tulostettiin ja marginaaleihin lisättiin merkintöjä eli koodoja. Koodit nostettiin aineistosta, mutta tutkimuskysymykset ja olemassa oleva teoria vaikuttivat koodien muodostamiseen. Koodauksen tason tarkkuuteen kiinnitettiin huomiota. Kananen (2014, 104) mukaan liian yksityiskohtainen koodaus hankaloittaa tulkintaa, mutta liian yleisluontoinen koodaus saattaa hävittää osan tiedoista. Esimerkiksi haastateltavan kuvatessa sitä, mitä luonnossa arvostaa, kirjoitettiin marginaaliin koodiksi ”luonnon tärkeys”. Tutkimusaineisto oli rikasta, joten erilaisia koodoja tuli runsaasti. Koodausvaiheessa

aineistoon tehtiin myös vapaamuotoisempia merkintöjä sekä mahdollisesti alleviivauksia erityisesti poikkeuksellisista vastauksista.

Koodimerkintöjen tekemisen jälkeen aineisto kategorisoitiin eli ryhmiteltiin. Ryhmittelyssä käytettiin apuna värikyniä. Aineistosta etsittiin samankaltaisuuksia ympyröimällä ja alleviivaamalla. Esimerkiksi koodit ”matkailun motiivit” ja ”kiinnostuksen kohteet vaelluksessa” yhdistettiin samaa väriä käyttäen, sillä molemmat kuvaavat syitä ja motiiveja. Tuomi ja Sarajärvi (2009, 110) käyttävät ryhmittelyssä käsitettä alaluokka. Alaluokat yhdistetään yläluokiksi ja lopulta pääluokiksi. Yhdistämisessä käytetään apuna teoriapohjaa sekä tutkimuskysymyksiä.

Ryhmittelyn jälkeen yläluokkien muodostamisessa käytettiin apuna tietokonetta. Litteroitu tutkimusaineisto avattiin omin sanoin, ja yläluokkia yhdisteltiin pääluokiksi sisällön mukaan. Esimerkiksi luontosuhteesta kertovaan tuloslukuun liitettiin muun muassa alaluokat ”muutokset” ja ”lapsuuden kokemukset”. Yläluokkien yhdistämisessä hyödynnettiin tutkimuskysymyksiä, mutta myös uusia pääluokkia muotoutui. Seuraava kuvio havainnollistaa analysointiprosessin vaiheita:

Kuvio 1. Analysointiprosessi

Kuviossa oleva pyramidi havainnollistaa aineiston määrää ja sen supistumista analysointiprosessin aikana.

Aineiston jäsentelyn jälkeen ryhdyttiin kirjoittamaan varsinaista tuloslukua. Tulosluvussa aineistoa pyrittiin yhdistämään ja järjestämään, jotta tulokset ovat lukijalle loogisessa järjestyksessä. Litteroitu tutkimusaineisto kulki mukana koko analyysiprosessin ajan. Varsinaista tuloslukua kirjoittaessa haastatteluaineistosta nostettiin esille sitaatteja, jotka olivat merkittäviä niiden tyypillisyyden tai erityisyyden vuoksi. Jos sitaatti on poimittu kommentin keskeltä, on se merkitty kahdella ajatusviivalla ” – ”. Merkintää käytettiin myös, jos kommentin keskeltä on jätetty pois jotain epäoleellista.

Laadullinen aineisto useimmiten on tekstimuodossa, joten analyysiprosessi vie tutkijalta runsaasti aikaa. Analyysivaihe on mielenkiintoista, mutta työlästä. Tämän vuoksi teemahaastattelulle on tyypillistä, että kaikkea aineistoa ei ole tarpeen analysoida; kaikkea tietoa ei vain yksinkertaisesti pystytä hyödyntämään. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 135.)

Analyysoinnin perusteella tulosluvun sisältö jäsennettiin seuraavalla tavalla:

- Luontosuhde ja sen kehittyminen
 - Luontokokemukset lapsuudesta aikuisuuteen
 - Luonnon rooli elämässä
 - Luonto ja tunteet
 - Ihanteellinen luonto
- Retkeilyn motiivit ja edellytykset
 - Motiivit retkeilyyn
 - Edellytykset retkeilyyn
- Käsityksiä kansallispuistoista ja odotuksia retkeilystä
 - Käsityksiä kansallispuistoista
 - Odotuksia retkeilystä

Tuloksissa käsitellään osittain samoja asioita eri näkökulmista. Esimerkiksi motiiveissa käsitellään osin samankaltaisia asioita kuin *Käsityksiä kansallispuistoista ja odotuksia retkeilystä* -osiossa. Nämä kuitenkin päätettiin pitää erillään siitä syystä, että

Käsityksiä kansallispuistoista ja odotuksia retkeilystä -osion tulokset syntyivät osin kuvitteellisesta päiväretkestä kertomalla. *Motiivit* -osuudessa käsitellään enemmänkin syitä retkeilyyn ja yleisesti luontoon liittyviä kiinnostuksen kohteita.

5 Tulokset

Tässä luvussa esitellään tutkimuksen tulokset. Luvussa tarkastellaan nuorten aikuisten käsityksiä retkeilystä sekä kansallispuistoista, mikä toimi tutkimuksen päättötutkimuskysymyksenä. Käsittelyä tukee alatutkimuskysymys siitä, millaiseksi nuoret aikuiset kokevat oman luontosuhteensa. Tulosluvun aluksi kuvataan tutkimushenkilöiden luontosuhdetta ja sen kehittymistä, mistä edetään retkeilyn motiivien ja edellytysten käsittelyyn. Lopuksi tarkastellaan haastateltavien kansallispuistokäsityksiä ja retkeilyodotuksia. Kunkin osion alussa tehdään lyhyt koonti keskeisistä tuloksista, minkä jälkeen niitä käsitellään lähemmin tutkimusaineiston avulla.

5.1 Luontosuhde ja sen kehittyminen

Kaikki luontoon liittyvät kokemukset ovat olennaisia luontosuhteen muotoutumisen kannalta. Haastateltavien luonnossa oleminen on vähentynyt aikuisiällä. Haastattelujen perusteella siis voidaan todeta, että lapsuuden kokemuksilla on merkitystä aikuisiän luontosuhteen muodostumiseen. Lapsuuden kokemukset ja yhteiset retket ovat tutkimusaineiston mukaan haastateltavilla tuoreessa muistissa,

mutta varsinaisia omakohtaisia kokemuksia on vähemmän. Omakohtaisilla kokemuksilla tässä tapauksessa tarkoitetaan esimerkiksi vapaaehtoista ja oma-aloitteista retkeilyä luonnossa.

Suhde luontoon koetaan hyvin monella tavalla, mutta jokaisella haastateltavista oli ainakin jotain sanottavaa ihanteellisesta ympäristöstä sekä yleisesti luonnosta ja sen tärkeydestä. Haastateltavien luontosuhde on tutkimusaineiston perusteella pääasiassa emotionaalinen. Tutkimusaineiston perusteella voidaan todeta, että luonto herättää pääasiassa positiivisia tunteita, ja vaikutus koko kehossa on myönteinen. Luonto on tavalla tai toisella osa haastateltavien elämää, mutta sen roolin suuruus vaihtelee. Varsinainen vuorovaikutus luonnon kanssa esimerkiksi sen hyödyntämisen kautta on vähäistä. Tutkimusaineiston mukaan luontokokemusten jakaminen tahdotaan tehdä suullisesti läheisten ihmisten kesken – ei niinkään julkisesti esimerkiksi sosiaalisessa mediassa.

Luontokokemukset lapsuudesta aikuisuuteen

Haastateltavilla on monenlaisia luontoon liittyviä lapsuuden kokemuksia. Lapsuuden luontokokemuksista erityisesti mieleen ovat jääneet perheen tai koulun kanssa tehdyt yhteiset retket sekä kesämökillä vietetyt hetket. Luonto on saattanut olla mukana myös harrastuksissa tai töiden puolesta. Haastateltavat olivat saattaneet käydä perheen kanssa retkillä, ja osa oli saanut vanhemmilta myös konkreettisempaa luontokasvatusta. Luonnon merkitys korostui, jos haastateltava oli maaseudulta tai muuten pienemmältä paikkakunnalta kotoisin. Maaseudulla luonto saattoi olla päivittäinen ja luonteva toimintaympäristö. Muiden virikkeiden puuttuessa luontoa hyödynnettiin mahdollisesti muun muassa leikeissä. Seuraavat haastatteluotteet havainnollistavat edellä esitettyjä esimerkkejä:

– – *Ja isän kanssa, se on sit ollu se, joka on selittäny ja näyttäny juttuja.*
– – (H6)

– – *Just on tottunu olemaan aika paljon yksinkin kotona, ja se on ollu aina semmosta omaa seikkailuympäristöä se oma piha. Vaikka just puissa kiipeilystä tykkäsin paljon.* – – (H4)

Osa haastateltavista mainitsi, että lapsuudessa luontoon lähteminen ei aina ollut vapaaehtoista ja mukavaa. Kaikilla haastateltavilla on myös aikuisiällä kokemuksia muun muassa retkeilystä; luontoon on lähdetty siis myös vapaaehtoisesti. Enimmäkseen kokemusta haastateltavilla oli eri mittaisista päiväretkistä. Joillekin retkeily on ollut osa matkaa, mutta ei ensisijainen tarkoitus. Kokemuksia haastateltavilla oli hyvin erilaisia: osa on käynyt vain muutaman kerran päiväretkellä, ja osa on päiväretkien lisäksi kokeillut myös vaellusta.

Luontoon hakeutuminen saattaa olla aikuisiällä harvinaisempaa, jos luonnossa ei vietetty aikaa lapsuudessa. Haastateltavat, jotka kertoivat luonnon olevan olennainen osa lapsuuden arkea, kokivat luontosuhteensa pysyneen pitkälti samanlaisena. Erottavaksi tekijäksi koettiin luonnon merkitys ja arvo ovat muuttuneet. Luonnon merkityksen ja arvon havainnointi on haastateltavien mukaan kokonaisvaltaisempaa nykyään. Osa mainitsi, että elämäkokemuksen myötä luonnon vaikutukset ovat suuremmat kuin lapsuudessa. Konkreettinen luonnossa oleminen on ajallisesti vähentynyt suurella osalla haastateltavista, mutta jopa lyhyen luontohetken merkitys voi olla suuri. Seuraavat haastatteluoitteet havainnollistavat luontosuhteen muutoksia:

Ehkä sitä ei lapsuudessa osannu arvostaa niin kuin nykyään. Varsinkin nyt, kun elämä on hektistä, niin sitä on oppinu nauttimaan siitä, että saa olla rauhassa. On siitä tullu paljon tärkeempi paikka. (H10)

On se yhtä lailla osa elämää. Mutta osaa eri tavalla arvostaa, ja sen merkityksen ymmärtää. Nykyään siihen osaa yhdistää enemmän kaikkea. (H7)

Ehkä on vähempi, mutta ehkä sitä osaa vähän eri silmin katsoa ja arvostaa enemmän. Tuntuu, että siitä saa niin kuin vielä enemmän irti. (H1)

Luonnon rooli elämässä

Tutkimusaineiston perusteella luonnolla on suhteellisen vähän vaikutusta matkakohteen valinnassa. Osa haastateltavista tarkensi, että luonnon rooli korostuu kesällä, sillä silloin halutaan kaupungista pois. Kiinnostuksen kohteet luonnossa

vaihtelivat haastateltavien välillä. Osalla on harrastuksia tai kiinnostuksen kohteita, jotka ovat jollain tapaa riippuvaisia luonnosta. Joillakin luonto näkyy elämässä ainoastaan arjen ulkoilussa. Haastateltavat lähes poikkeuksetta hakeutuvat luontoon tavalla tai toisella. Suuri osa haastateltavista pitää kaupungista luontoon pääsemistä merkityksellisenä. Haastateltavat kokevat, että luonnossa oleminen on hyvä vastapaino kiireiselle kaupunkielämälle. Luonto koetaan tärkeäksi, vaikka sen rooli olisi pieni:

Ei varmaan niin tärkeä, kun pitäis. Kyllä mä asuisin jossain lähempänä sitä, jos se olisi todella tärkeä. Mutta kyllä niin täytyy sanoa, että sitä ilmankaan vois elää. Että ehkä siinä mielessä tärkeä. (H3)

– – mutta enempi sitten, kun menee maalle kotiin, kun siellä on pelkkää luontoa. Se on kyllä aivan ihanaa, kun pääsee sinne kaupungin keskustasta. Se että siellä ei ole mitään, siellä on vaan metsää. (H1)

Tutkimusaineiston perusteella voidaan sanoa, että yleisesti ottaen luonnossa olemisesta nautitaan. Haastatteluista käy ilmi, että luonnossa olemisessa luonnon läsnäolo itsessään koetaan merkittäväksi. Luontoa arvostetaan sellaisenaan, eikä sen suhteen haastateltavilla ole varsinaisesti odotuksia tai vaatimuksia:

– – mutta ehkä on tärkeintä, että se luonto on läsnä. En hirveesti sen kummempaa kaipaa. (H1)

Luonnossa vietetty aika koetaan aineiston mukaan henkilökohtaiseksi, eikä siitä oikeastaan kerrota kuin läheisimmille ihmisille tai samoista asioista kiinnostuneille henkilöille. Osa mainitsi ottavansa jonkin verran kuvia, mutta lähinnä omaksi iloksi. Facebookiin tai muuhun sosiaalisen mediaan saatetaan tehdä päivitys, mutta sitä ei koeta välttämättömäksi. Jakamisen lisäksi osa mainitsi haluavansa kannustaa läheisiäänkin retkeilyyn:

No en tiä, no kyllä siitä jonkun päivityksen vois tehdä. Mutta kyllä se aika paljon on oman päänsä sisällä, että ei se ehkä muille niin avaudu. Mutta varmasti jos jonkun kanssa keskustelee aiheesta, niin sitten tulis ehkä kerrottua ja suositeltua. (H4)

Luonto ja tunteet

Haastateltavat kokevat, että luonnossa oleminen rauhoittaa, piristää, lieventää stressiä ja ahdistusta sekä irrottaa arjesta. Luonnossa oleminen korostaa haastateltavien kommenttien perusteella elämän pieniä iloja. Haastateltavien kuvauksen perusteella luonnossa oleminen tuo hyvää oloa myös fyysisen rasitteen sekä haasteiden päihittämisen myötä. Lisäksi osa haastateltavista koki, että luonnossa uuden oppiminen sekä seikkaileminen vaikuttavat myönteisesti olotilaan. Seuraavat haastatteluoitteet havainnollistavat luonnon olemisen tuottamia myönteisiä vaikutuksia:

Kaikki maistuu luonnossa kymmenen kertaa paremmalta. Kaikki pieni ruoka kun siellä on pitemmän aikaa. Ja myös sen jälkeen, kun sieltä tulee. Niin sitä osaa sitten ehkä enemmän arvostaa semmosia asioita mihin ei ehkä muuten kiinnitä huomiota. – – (H2)

Raikas luontoilma, tekee hyvää verrattuna kaupunki-ilmaan. Ja varmasti se, kun on liikkeessä, se tekee hyvää. Ehkä semmonen, että mieli saa rauhaa. Pääsee oikeesti pois, ei tarte miettiä semmoisia jokapäiväisiä asioita. (H1)

– – Eka kertaa kun pääs kiipeemään Saana-tunturin päälle, niin siinä tuli älytön voittajafiilis. Siinä vähän sai uutta perspektiiviä maailmaan, kun ei oo niin korkeella käynyt koskaan. Se oli tosi vapauttavaa – – Täydellistä mielenterapiaahan se itelle on. – – (H10)

Haastateltavilla ei ole varsinaisesti negatiivista sanottavaa luonnosta; kysymys ihmetytti muutamaa haastateltavaa. Jännityksen tunteita luonnossa aiheuttavat haastateltavien kommenttien perusteella lähinnä villieläimet, joiden olemassa oloon suhtauduttiin tiedostavasti, ja ne eivät suoranaisesti vaikuta luontoon lähtemiseen:

No ei ainakaan mitään negatiivista sanottavaa voi metästä olla. Ei kai kovin moni nyt voi vakavalla naamalla niin sanoa. Ei kukaan varmaan kyllä villieläimiä halua kohdata, mutta ei ne vaikuta millään tavalla sinne menemiseen. (H3)

Osa haastateltavista jännitti omaa selviytymistään. Lisäksi luontokokemuksen kannalta haitallisiksi tekijöiksi koettiin muun muassa muiden ihmisten kohtaaminen, huono sää ja mahdolliset onnettomuudet.

– – *Varmaan joku haaveri pitäis olla. Tai jos sattuu samalle taukopaikalle muiden ihmisten kanssa. (H3)*

Ihanteellinen luonto

Haastateltavilla oli hyvin pitkälti samankaltaisia ajatuksia ihanteellisesta luontoympäristöstä. Haastateltavat kuvailivat ihanteellista luontoa hyvin vaihtelevasti, mutta miltei jokainen haastateltava mainitsi jollain tavalla vesistöt, korkeuserot ja hyvät näköalat. Luonnon monipuolisuus on myös tärkeää haastateltavien mielestä. Ulkoisten piirteiden lisäksi siisteys ja rauhallisuus, toisin sanoen luonnon autenttisuus, kuuluvat haastateltavien mukaan kauniiseen luontoon. Pääosin haastateltavat kuvailivat vihreitä ja kesäisiä maisemia. Ainoastaan yksi haastateltavista mainitsi nauttivansa erityisesti syksyn tai kevään raikkaudesta. Seuraavat haastatteluotteet havainnollistavat ihanteelliseen luontoympäristöön kuuluvia elementtejä:

Se olis semmonen, että olis hyvä näköala. Ei oo väliä onko ihmisen tekemä vai luonnonmuovaamaa. Se olis kiva, että näkis vaan mettää horisonttiin asti ja sit siinä olis joku vesistö vieressä. Ja sitten se, että ihmiset on pitäny siistinä sen alueen. (H9)

– – *Korkeuserot ja vesi. Esim. Pohjanmaan kansallispuistot ei kiinnosta. Pitää olla maisemia. Ja veden ei välttämättä tarvii olla järvi, jokikin riittäis. – – (H6)*

Vaihteleva maasto, nousuja ja laskuja ja upeet näkymät. Mahdollisimman vähän ruuhkaa, mitä vähemmän muita näkee niin sen parempi. Ja sit joku joki jossain välissä, missä vois käydä kalastelemassa. (H2)

5.2 Retkeilyn motiivit ja edellytykset

Haastateltavien yleiset matkailun motiivit näkyvät myös retkeilyn motiiveissa.

Tutkimusaineiston perusteella voidaan sanoa, että tärkeimmät matkailun motiivit ovat uudet kokemukset, yhdessä olo, rentoutuminen ja arjesta irtaantuminen.

Tutkimusaineiston perusteella voidaan todeta, että retkeily on matkailun muotona

potentiaalinen vaihtoehto, sillä jokainen haastateltavista kertoi olevansa kiinnostunut muun muassa vaelluksesta. Retkeilyä halutaan harrastaa enemmän, mutta haastateltavat eivät osanneet välttämättä kertoa syytä sille, miksi retkeily on kuitenkin jäänyt vähäiseksi. Retkeilyn kannalta kriittisiä tekijöitä ovat tutkimusaineiston mukaan ainakin *seura*, *suunnittelu* ja *tieto*. Niiden puutteet voivat aineiston perusteella vaikuttaa kokonaan retkelle lähtemiseen.

Motiivit retkeilyyn

Haastateltavat kokivat huolettomuuden ja arjen kiireydestä irrottautumisen olevan tärkeää retkeilyssä. Hetkessä eläminen rentouttaa, ja joidenkin haastateltavien mielestä hetkeen keskittyminen on helpompaa luonnossa. Tutkimusaineiston perusteella retkeilyssä kiehtovat myös yksinkertaisuus ja yhteiskunnasta eristäytymisen mahdollisuus. Eräänlainen luonnon armoilla oleminen ja luonnon kanssa vuorovaikutuksessa oleminen esimerkiksi luontoa hyödyntämällä koettiin kiinnostavaksi. Osa haastateltavista koki osaavansa arvostaa enemmän pieniä asioita luonnossa olemisen jälkeen. Seuraavat haastattelutuotteet havainnollistavat edellä mainittuja asioita:

– – ehkä se ainakin irrottaa arjesta tosi hyvin. Siellä ei hirveesti ehdi miettiä mitään tai tartte miettiä mitään. Että keskittyy vaan siihen etenemiseen. – – (H7)

– – ehkä just se, että just pääsee irti arjesta. Se on jotain ihan muuta. Ja että jotenkin sellainen vapaus, että missään ei ole ketään ja voi vaan hyödyntää kaikkea mitä on siinä ympärillä. Ja se on kaikki mitä on. Jotenkin sellainen askeettisuus kiinnostaa. (H6)

Ehkä just se, että tavallaan on luonnon armoilla ja kaiken tarvittavan on ottanu mukaan ja on eristäytynyt. Ja ei ole mitään mukavuuksia, se ehkä antas semmosta näkökulmaa, kun on niin tottunu semmoseen helppoon elämään. Ehkä sitten osaa paremmin arvostaa kaikkea. (H4)

Tutkimusaineiston perusteella myös uuden oppimisen, selviytymisen ja seikkailunhalun koetaan vetävän puoleensa retkeilyssä. Haastateltavat kokevat retkeilyn ja erityisesti vaelluksen eräänlaisena haasteena. Seuraavan haastateltavan kommentti kiteyttää hyvin yleisen näkemyksen retkeilyn ja vaelluksen

kiehtovuudesta:

ehkä semmonen just, että se on uutta ja sen tekee mieli kokea. Just semmonen seikkailu. Siellä ollaan sit vaan. Just pistetään kännykät ja muut kiinni ja ei olla muuhun yhteiskuntaan yhteydessä. Muutenkin semmonen survival-meininki, se on ihan mukavaa. Että pääsis vaikka ite kalastaa omat ruokansa. Semmonen itsensä haastaminen uusiin olosuhteisiin. Se nykyään kiinnostaa tosi paljon. (H10)

Tutkimusaineiston perusteella voidaan todeta, että kiinnostusta retkeilyyn on selvästi, ja syitä on monia. Haastateltavien tahtotila ja aiemmat kokemukset eivät kuitenkaan keskustelujen perusteella kohtaa. Haastateltavien oli vaikeaa vastata kysymykseen: ”Miksi ei tule lähdettyä?”. Osa haastateltavista mainitsi suunnittelevansa monesti lähtöä, mutta syystä tai toisesta lähteminen jää usein väliin. Vain muutama haastateltavista osasi perustella, miksi ei tule lähdettyä. Yksi haastateltavista syytti omaa vähäistä aktiivisuuttaan ja toinen koki retkeilyn ja vaelluksen vaativan liian suurta panostusta suunnittelun suhteen. Lisäksi yksi haastateltavista mainitsi myös rahatilanteen vaikuttavan asiaan; hyvät retkeilyvarusteet koettiin liian kalliiksi. Tutkimusaineiston perusteella monen haastateltavan elämä on kiireistä, mikä vaikuttaa myös suunnitelmien epäonnistuneessa toteutumisessa. Seuraavat haastatteluotteet havainnollistavat edellä mainittuja esimerkkejä:

Haluaisin vaellusta kokeilla joskus. Mutta tuntuu, että siihen täyty varata kauheesti kaikkea, ja ostaa rinkkaa ja kenkiä ja kaikkea. (H5)

Se on kyllä jännä. Mä tiän, että joka kevätkin puhutaan, että nyt mennään johonkin ja sit ei kuitenkaan mennä. Että ehkä se jää sitten sellaiseen johonkin laiskuuteen. Että ei sit kuitekaan järjestä. Se kuitenkin vaatii aina sen, että sitten selvitetään, että mihin mentäs ja pitäis tehdä kaikki valmistelut ja niin.. helpottas toisaalta, jos joku ottas siinä ne ohjat. (H7)

— vika ei ole niissä puistoissa, se on minussa. En osaa oikein osaa sanoa, ne puistot on hyvässä jamassa. Hyvä, että Suomessa on niitä. Mutta se on niin siitä lähtijästä itestään kiinni. (H8)

Edellytykset retkeilyyn

Tutkimusaineiston perusteella voidaan sanoa, että *seuralla, suunnittelulla ja tiedolla* on suuri merkitys retkelle lähdön kannalta. Erityisesti seuran merkitys toistui jokaisessa haastattelussa. Lisäksi itse suunnittelu koettiin haastateltavien joukossa olennaiseksi ja kohteesta halutaan saada riittävästi tietoa ennen retkeä.

Seura on jokaiselle haastateltavalle tärkeä osa retkeä. Haastateltavat kokevat, että luontokokemuksen jakamisen mahdollisuus toisen kanssa on tärkeää. Lisäksi koetaan, että yksin lähteminen on epämieluisen ajatus. Joillekin haastateltaville seura on jopa oleellisin tekijä luontoretelle lähtiessä. Sopivaa ryhmän kokoa ei saatu tutkimusaineiston perusteella hahmotettua; tärkeintä on, että seura on hyvää. Liian iso ryhmä saattaa kuitenkin vaikuttaa haitallisesti kokemuksiin. Osa haastateltavista pohti, että seuraa on vaikea löytää. Yksi haastateltavista koki, että seurasta tulisi löytyä aloitteen tekijä, jotta retkelle lähtö toteutuisi:

– – On paljon helpompaa jäädä kotia. Semmosta se varmaan on. Se vaatis sen, että joku sanois, että: ”Nyt lähetään!”. Jonkun pitäis vaan se päätös tehdä. – – (H3)

Tutkimusaineiston perusteella voidaan todeta, että seuran suhteen on myös tietynlaisia vaatimuksia. Suuri osa haastateltavista toivoo, että retkelle lähtisi mukaan joku, jolla on aiempaa eräkokemusta. Osa haastateltavista hieman epäilee omaa osaamistaan ja selviytymistaitojaan. Kokemuksen lisäksi myös samanhenkisyys ja samat kiinnostuksen kohteet koetaan tutkimusaineiston mukaan tärkeiksi. Seuraavat haastatteluotteet havainnollistavat seuran merkitystä:

Ehdottomasti kavereiden kanssa, koolla ei oo väliä. Kunhan siellä muutama olis tehny sitä aiemmin. – – Se on mulla niin kiinni se lähteminen siitä, että kaveriporukalla sovitaan ja lähdetään (H9)

– – Turvallisempi olo olis myös, jos olisi joku kokeneempi mukana. Että jos kaikki on semmoisia amatööriä, jotka ei osaa suunnistaa, niin voihan se olla vähän liian jännittävä reissu. (H8)

Suunnittelu koettiin myös tutkimusaineiston mukaan tärkeäksi. Suunnitteluun liitetään varustautuminen ja ylipäätään retken yksityiskohtien miettiminen etukäteen. Haastateltavat pakkaisivat mukaan perustarvikkeita, vaikka toisaalta osa haluaa

panostaa mukavuuteen. Haastateltavat kuvailivat hyvin eri tavalla varustautumistaan. Osa luetteli varusteita tarkemmin ja mainitsi esimerkiksi retkikeittimen. Haastateltavat pyrkivät kuitenkin pärjäämään mahdollisimman vähällä. Puhelin ja kamera mainittiin usein, mutta osa myös pohti, että haluaisi jättää ne kokonaan pois. Yleisesti koettiin, että puhelin on tärkeä ottaa mukaan, mutta sen käyttö halutaan jättää luonnossa mahdollisimman vähäiseksi. Suunnittelun merkitystä havainnollistavat seuraavat sitaatit:

No mietin, että kannattaako ottaa edes puhelinta. Riippuu varmaan onko kesällä vai talvella. Muuten sit varusteet, ruokaa ja juomaa. Puhelin voi olla hyvä olla, mutta ehkä sitä mielellään on poissa laitteiden äärestä. (H4)

– – Siinä olis semmonen suunnittelu aika tärkeää. Toinen vaellus kerta olikin sitten jo paljon parempi. Mutta eka vaellus oli aika nihkeä. Ihan vaan sen takia, että ei oltu suunniteltu kunnolla. (H2)

Suunnitteluun liittyy myös olennaisesti etukäteen selvitettävä *tieto*. Haastateltavat hakevat tietoa pääasiassa omatoimisesti internetistä, mutta myös tuttavilta saatetaan kysyä. Tutkimusaineiston perusteella hyvät ja selkeät opasteet ja reittiohjeet ovat todella tärkeitä. Haastateltavat haluavat saada tarkkaa tietoa reitin varrella sijaitsevista levähdyspaikoista sekä eri reittien pituuksista suunnittelun helpottamiseksi. Tiedon lisäksi erilaiset vinkit esimerkiksi reittien kiertämisestä koettiin tarpeellisiksi. Haastateltavat toivovat ajankohtaista tietoa kohteesta, esimerkiksi mahdollisista väliaikaisista esteistä reitin varrella. Osa haastateltavista mainitsi haluavansa saada etukäteen tietoa peruserätaidoista, kuten tulen sytyttämisestä, syötävistä kasveista sekä oman ongen tekemisestä. Nettisivuilla tulee haastateltavien mukaan olla hyviä kuvia kohteista. Kuvien lisäksi haastateltavat kertoivat haluavansa tietoa parhaimmista näköaloista ja mahdollisista nähtävyyksistä. Edellä mainittuja esimerkkejä havainnollistavat seuraavat haastatteluotteet:

– – Toisaalta semmosta tietoa, että miten saada tuli aikaiseksi tai siitä kalastuksesta, että mitä välineitä kannattaa käyttää. ja miten vois ite tehdä ongen. Tämmöset käytännön jutut olis hyviä. (H9)

Kartat on erittäin tärkeitä. Itse pidän sitä todella tärkeänä, että siellä on hyvät kartat ja opasteet siellä nettisivuilla. (H2)

Paikan päällä olis hyvä olla kaikenlaista tietoa ja infoa siitä paikasta ja reitistä ja niiden kunnosta. Ja esteistä tiettyjen sääolojen mukaan. Ja sitten totta kai siitä reitistä kaikki oleellinen, että onko siellä laavuja missä ja minkä kokoisia ne on. Ja tietten myös hyvin merkityt reitit. (H8)

Vaikka tietoa haetaan omatoimisesti, osa haastateltavista koki, että kansallispuistoista saatava tieto voisi olla enemmän esillä markkinoinnin kautta:

Ehkä jos se olis jotenkin enemmän esillä, niin tulis lähdettyä. Mainostettas tai jotain. Tulis koko ajan jossain vastaan, niin sen muistais. (H5)

5.3 Käsityksiä kansallispuistoista ja odotuksia retkeilystä

Tutkimusaineiston avulla hahmotettiin haastateltavien käsityksiä ja odotuksia kansallispuistoista sekä yleisesti retkeilystä. Haastateltavilla on aineiston perusteella hyvä peruskäsitys kansallispuistoista. Tutkimusaineiston perusteella voidaan todeta, että kansallispuistojen nimet eivät ole painuneet haastateltavien mieleen.

Kansallispuistoa määriteltiin hyvin monella tavalla, mutta jokaisella oli jotain sanottavaa. Haastateltavien ennakko-odotukset ja toiveet retkeilyyn, liittyen kohdistuvat luontoon ja retkielämään. Kansallispuistolta ei tutkimusaineiston mukaan odoteta paljon. Odotukset koskevat perusasioita, kuten laavuja ja reittejä, ja niiden hyvä ylläpito koetaan riittäväksi.

Käsityksiä kansallispuistoista

Kansallispuistojen tehtäväksi suurin osa haastateltavista mainitsi luonnonsuojelun. Lisäksi haastateltavat pohtivat, että kansallispuistot ovat suhteellisen isoja ja niissä täytyy olla jotain erityistä tai tyypillistä esimerkiksi eliöiden suhteen.

Luonnonsuojelun lisäksi haastateltavat kertoivat kansallispuiston olevan olemassa

ihmistä varten:

Se on tota, semmonen jokaiselle suomalaiselle semmonen paikka, missä ne voi yhdistyä luontoon tai hakea sitä luonnonläheisyyttä. (H8)

Haastateltaville tuttuja kansallispuistoja olivat pääasiassa Koli ja Lapin kansallispuistot, joissa matkailua on muutenkin enemmän. Lapin kansallispuistoista nimeltä mainittiin Urho Kekkosen kansallispuisto. Kansallispuistoja osataan kuvailla yleisesti, mutta kuvauksia ei osata välttämättä yhdistää konkreettiseen paikkaan. Nimien haasteellisen muistamisen lisäksi moni haastateltavista oli epävarma siitä, oliko ylipäätään käynyt kansallispuistossa. Seuraavat sitaattit havainnollistavat edellisiä esimerkkejä:

Joo, pohjoisissa oon käyny siellä Karhunkierroksen puistossa. Ja sitten, no varmaan oon, mutta ne nimet ei jää mieleen. (H1)

En varmaan. En tiedä, että olisin käyny. (H2)

Haastateltavat eivät odota kansallispuistoilta paljoa. Siisteyttä, luonnonmukaisuutta ja hyviä opasteita pidetään tärkeinä. Siisteyden lisäksi reittien ja levähdyspaikkojen yleisen kunnon tulee haastateltavien mukaan olla hyvä:

Ehkä semmonen sotkisuus ja semmonen jos siellä ei olis kaikki noudattanu sääntöjä, että sieltä alkas roskia löytymään. Se vähän haittais. Niin ja sitten jos sitten joltain kodalta olis vaikka puut loppu tai jotain. (H2)

Odotuksia retkeilystä

Haastateltavat odottavat retkeltä elävän ja koskemattoman luonnon kohtaamista. Odotukset retken sisällöstä eivät ole välttämättä suuria, vaan haastateltaville tärkeää on retkielämä ja -tunnelma sekä rauhoittuminen. Retkielämää tutkimusaineiston mukaan rinnastetaan myös seikkailu sekä luonnossa nautittava retkiruoka. Haastateltavat odottavat, että kaikki puitteet ovat kunnossa, mutta niiden merkitys on kuitenkin vähäinen. Tärkeintä on, että muuten kaikki sujuu hyvin. Seuraavat haastatteluotteet havainnollistavat haastateltavien mielikuvia ja odotuksia retkeilystä:

En mä tiiä onko siinä sen kummempaa. Toisaalta siihen voi liittää semmosen ihanan leirielämän, että olisi nuotio ja joku soittas kitaraa siellä ja jotain tällasta. Mutta varmaan joku ihan syöminenkin on ihan elämys luonnossa. Mutta ei kai siellä sen kummempaa sitten. (H4)

Uudet mielenkiintoiset maisemat positiivisia juttuja. En tiiä onko se niistä puitteista kiinni vaan enemmän siitä, että muuten sujuu kaikki. Se periaatteessa just riittää, että on mielenkiitoinen paikka ja reitti. (H7)

– – Siellä saisi ulkoilla ja keittää kahvit ja olla hetki luonnossa. Ei välttämättä mitään suuria tavoitteita. Ehkä se olis vain semmonen hyvä tauko luonnon keskellä. (H1)

6 Pohdinta

Tässä luvussa tuodaan esille tutkimuksen kiinnostavimpia tuloksia. Lisäksi arvioidaan tutkimusta ja omaa työskentelyä.

6.1 Tulosten pohdinta

Tutkimuksessa tarkasteltiin nuorten aikuisten käsityksiä ja kokemuksia kansallispuistoista sekä retkeilystä. Lisäksi tutkittiin yleisesti nuorten aikuisten suhdetta luontoon. Tulosten perusteella luonnolla on paikkansa suomalaisen nuoren aikuisen elämässä. Jokainen haastateltavista kertoi, että luonto on ainakin jollain tavalla tärkeä. Muutama sanoi sen tosin hieman epäröiden. Ikään kuin olisi jollain tavalla paheksuttavaa ja normien vastaista myöntää, että luonto ei ole tärkeä. Luonnolla on siis nähtävästi kulttuurinen merkitys suomalaisille. Luontoa arvostetaan tai tiedetään ainakin, että sitä pitäisi arvostaa. Haastattelujen mukaan luonnon rooli elämässä on kuitenkin suhteellisen pieni ja useampien luontosuhde on melko pinnallinen.

Haastateltavista jokainen kuitenkin mainitsi olevansa kiinnostunut muun muassa vaelluksesta, ja osa jopa oli jo suunnittelemassa luontoretkiä tulevalle vuodelle. Tulosten perusteella voidaan siis todeta, että nuoret aikuiset eivät ole niin sanotusti menetettyjä tapauksia, vaikka luontosuhde olisikin heikompi kuin vanhemmilla sukupolvilla. Luonto kiehtoo ja kiinnostaa. Haastattelun jälkeen osa haastateltavista sanoi, että jo haastattelusta tuli hyvä ja raikas olo. Luonto on aihe, josta jokaisella on jotain sanottavaa. Osa pohti, että haastattelu itsessään jo sytytti kipinän retkeilyyn.

Tulokset vahvistavat kulttuurisen luontokäsityksen ja kasvatuksen merkityksen luontosuhteen muodostumisessa (Hemmi 2005 osa 1, 320). Lapsuudella ja aiemmilla kokemuksilla on tulosten mukaan yhteys luontosuhteeseen. Kaupungissa kasvaneet eivät kuvailleet luonnon tärkeyttä ja sen vaikutuksia niin monisanaisesti kuin maalta kotoisin olevat. Kiinnostusta retkeilyyn oli kuitenkin kaikilla haastateltavilla. Tutkimus osoitti, että nuoret aikuiset ovat kenties jollain tavalla murrosvaiheessa. Luontoon tehdyt retket ovat monesti olleet järjestettyjä joko koulun tai perheen kautta. Tulosten mukaan nuorten aikuisten ongelma saattaa olla siinä, että he eivät osaa hakeutua luontoon oma-aloitteisesti. ”Yksin ei tule lähdettyä” ja ”Jostain syystä se aina jää” olivat yleisiä vastauksia kysyttäessä syytä, miksi luonnossa ei tule käytyä niin usein kuin haluaisi.

Retkeilyn motiiveja pohtiessa on vaikea määrittää, kumpi vaikuttaa retkeilyssä enemmän valintaan: luonnon vetovoima vai kaupungin kiireyden luotaan työntävä vaikutus. Mahdollisesti nämä molemmat tekijät vaikuttavat yhtä aikaa, eikä olekaan mahdollista tehdä päätöstä sen suhteen, kummalla on suurempi vaikutus päätökseen. Tutkimustulosten perusteella on huomattavissa, että rauhoittumisen lisäksi seikkailu ja haasteet ovat merkittäviä retkeilyssä. Nuoret aikuiset ovat tottuneet melko helppoon elämään, joten haasteita elämään kaivataan mahdollisesti myös luonnossa selviytymisen muodossa. Kaupunki alkaa ympäristönä olla mahdollisesti jopa kyllästyttävä kaikkine ärsykeineen. Mahdolliseen luontokaipuuseen voivat vaikuttaa myös vanhempien sukupolvien läheisempi luontosuhde, sekä tarinat, joita mahdollisesti vanhemmat ja isovanhemmat kertovat

elämästään.

Seuran merkitys korostui tutkimustuloksissa. Tulosten perusteella seuran suhteen ollaan vaativampia, kun kyse on retkeilystä. Tähän voi vaikuttaa se, että luonnossa ollaan tiiviisti yhdessä ilman viihdykkeitä. Samat ihmiset, joiden kanssa on mukava istua iltaa viikonloppuisin, eivät välttämättä ole sellaisia, joiden kanssa haluaisi olla metsässä eristyksissä muusta maailmasta. Metsässä ei niin sanotusti pääse pakoon, joten luonteiden yhteensopivuus on tärkeää. Vaikka sopivan seuran löytäminen voi olla haasteellista, luontoretelle ei pääasiassa haluta lähteä yksin. Kaupungissa asuvat nuoret aikuiset ovat kenties tottuneet siihen, että ympärillä koko ajan tapahtuu ja ihmisiä on joka puolella. Yksin oleminen ei ole välttämättä tuttua nuorille aikuisille. Nykyajan teknologia ja sosiaalinen media mahdollistavat sen, että käytännössä koskaan ei tarvitse olla yksin. Seuran merkityksen korostuminen kertoo myös nuorten aikuisten luontosuhteesta. Suhde luontoon ei välttämättä kaikilla ole henkilökohtainen ja vuorovaikutteinen, vaan oleellista on, että luontokokemuksen pääsee jakamaan hyvässä seurassa. Kokemuksesta tulee tavallaan kenties todellista vasta siinä vaiheessa, kun sen pääsee jakamaan jonkun kanssa.

Tulosten mukana retkeily poikkeaa muusta matkailusta huonojen kokemusten ja kokemusten jakamisen kautta. Yhdellä haastateltavista oli huono ensimmäinen vaelluskokemus, mutta hän silti yritti toisenkin kerran seuraavana vuonna. Lisäksi reissussa ”rähjääntyminen” ja muut ikävät asiat saattavat hyvinkin nopeasti muuttua positiivisemmiksi muistoiksi. Huonot kokemukset eivät siis välttämättä vaikuta tulevaisuuden suunnitelmiin, kun on kyse retkeilystä. Mahdolliset vastoinkäymiset saattavat muotoutua hauskoiksi tarinoiksi, joita on mukava jakaa läheisille ihmisille. Luontokokemusten jakaminen saattaa poiketa muiden matkailukokemusten jakamisesta. Retkeilyssä henkinen puoli on vahvasti läsnä, joten välttämättä ei koeta tarpeelliseksi jakaa kokemuksia tuntemattomille; korkeintaan läheisille tai aiheesta kiinnostuneille. Mahdollisesti koetaan, että luonnossa koetut elämykset eivät avaudu muille. Esimerkiksi tunnetun kohteen, kuten Kiasman, vetovoima on ulkopuolisen helpompi käsittää. Kun taas esimerkiksi vaellus toisaalta on sellainen asia, mikä täytyy ehkä vain kokea itse, jotta sen viehätyksen ymmärtää.

6.2 Tutkimuksen ja oman työskentelyn arviointi

Tuomi ja Sarajärvi (2009, 85) toteavat, että on esitetty arvio, jonka mukaan hyvin harva väitöskirjaa alempi opinnäyte on tieteellisesti merkittävä. Tähän vaikuttaa opinnäytteiden rooli harjoitustyönä ja monesti tutkimusaineiston koon pienuus. Tämän tutkimuksen arvioinnissa ei ole siis välttämätöntä ottaa kantaa pieneen otokseen, koska käytössä olevat resurssit eivät mahdollistaneet laajemman otoksen toteuttamista.

Tutkimuksia perinteisesti arvioidaan *reliabiliteettia* ja *validiteettia* tarkastelemalla. Molemmat ovat käytettyjä erityisesti kvantitatiivisissa tutkimuksissa. Laadullisen tutkimuksen laadun arviointi on erilaista, mutta kuitenkin tarpeellista. Laadullisen tutkimuksen *uskottavuus* on tärkeää. Tutkimuksen uskottavuutta tehostaa esimerkiksi tarkka selostus tutkimuksen toteutuksen eri vaiheista. (Hirsjärvi, ym. 2009, 232; Tuomi & Sarajärvi 2009, 138–139) Tutkimuksen toteutus -luvussa kerrotaan haastattelujen toteutuksesta sekä aineiston käsittelystä ja analysoinnista. Lisäksi uskottavuutta vahvistaa alkuperäisten sitaattien mukana kuljettaminen analyysiprosessin alusta aina tuloslukuun asti.

Kvalitatiivinen tutkimuksessa merkittävää on myös tutkijakeskeisyys; tutkija on keskeinen työkalu ja valintojen tekijä (Ronkainen ja muut 2011, 82). Tuloslukua kirjoittaessa tämä on otettava huomioon; esiin nostetut asiat eivät ole totuuksia vaan tutkijan tulkintoja. Tämän vuoksi tulosluvussa käytettiin muun muassa ilmauksia ”tutkimusaineiston perusteella” ja ”haastateltavien mukaan”. Pohdintaluvussa aineiston analysointiin tuotiin vahvemmin mukaan tutkijan omia tulkintoja ja näkemyksiä.

Tutkimus oli tutkijalle ensimmäinen tässä laajuudessa, joten on selvää, että monet asiat olisivat sujuneet paremmin vahvemmallalla kokemuksella. Haastattelu vaatii taitoa

ja harjoitusta, ja haastattelutekniikkaa tulee vielä jatkossa kehittää. Muutaman haastateltavan kanssa haastattelutilanne ei ollut tarpeeksi keskustelevalta. Toisaalta aihe oli henkilökohtaisesti tuttu ja läheinen. Oli haastavaa keskustella aiheesta ilman, että ajautuisi ohjailemaan haastateltavan vastauksia. Haastateltavat saivat hyvin vapaasti kertoa asioista. Tutkittavat antoivat pääasiassa positiivista palautetta. Monet sanoivat, että kysymyksien järjestys oli looginen, ja apukysymyksiä oli saatavilla sopivasti, jos meinasi tulla ongelmia. Yksi haastateltavista toivoi, että haastattelu olisi ollut keskustelevampaa. Tutkimuksen emansipatorisuus toteutui, sillä suurin osa haastateltavista koki haastattelutilanteen miellyttävänä ja jopa inspiroivana.

7 Kehitysideat ja jatkotutkimusmahdollisuudet

Tutkimuksen tulosten perusteella toimeksiantaja pystyy kehittämään toimintaansa, ja tässä luvussa annetaan muutamia konkreettisia kehitysehdotuksia. Tutkimus oli kuitenkin otannaltaan pieni ja luonteeltaan kartoittava. Tämän vuoksi jatkotutkimuksien teettäminen on tärkeää. Tutkimuksen avulla saatiin hyvä alustava käsitys ilmiöstä, ja tutkimuksen eteenpäin vieminen ja jalostaminen on tärkeää.

Nuoret aikuiset ovat tutkimuksen perusteella potentiaalinen kohderyhmä luontomatkailun kannalta. Metsähallituksen tulee kiinnittää huomiota heille suuntautuvaan markkinointiviestintään. Kansallispuisto oli käsitteenä tuttu, mutta nimet ja sijainnit eivät jää mieleen. Mielikuvat eivät ole siis tarpeeksi vahvat. Kansallispuistojen markkinointi on tulosten perusteella puutteellista. Puistojen ja luontomatkailun pitäisi olla enemmän esillä, jotta lähtöpäätös olisi helpompi tehdä. Markkinoinnin tehostamisen lisäksi kansallispuistojen tulee kiinnittää huomiota brändin luomiseen.

Tulosten mukaan luontoa pidetään ainakin jollain tavalla tärkeänä, ja se herättää erilaisia tunteita. Luontoon liittyy monilla myös hyviä lapsuuden muistoja tai

vuosittain toistuvia perinteitä. Tämän perusteella luonnosta voitaisiin viestiä tunteisiin vetoavalla tavalla. Nettisivuja voidaan tarkastella ja kehittää tutkimustulosten mukaan. Suunnittelu ja tieto koettiin myös tärkeiksi, joten niitä mahdollistavat tekijät tulee olla selkeästi esillä. Lisäksi ihanteellisen luontoympäristön kuvauksista voidaan poimia ideoita siihen, millaisia kuvia kohteista tulisi olla tarjolla.

Tutkimukselle on monia jatkotutkimusmahdollisuuksia. Erityisen kiinnostavaa olisi tietää, mikä on syynä tutkimuksen perusteella havaittavaan nuorten aikuisten motivaation pulaan. Kiinnostusta on, mutta päätöksen tekeminen on haasteellista. Tekeekö aktiviteettivaihtoehtojen runsaus ja kaupungin vilkkaus nuoresta aikuisesta jollain tapaa lamaantuneen? Seuran merkitys on myös kiinnostava tutkimustulos ja sitä voidaan tutkia lisää esimerkiksi kvantitatiivisella menetelmällä. Kvantitatiivinen menetelmä mahdollistaa asiakasprofiilin luomisen. Onko ryhmässä selvästi profiloitavissa henkilö, joka innostaa muut lähtemään esimerkiksi retkeilemään? Jos on, kuinka kyseinen henkilö tavoitetaan markkinointiviestinnällä?

Mahdollista on myös lähettää nuorista aikuisista koostuva ryhmä kansallispuistoon, ja havainnoida heidän käyttäytymistään siellä. Tämän tutkimuksen tuloksia voi hyödyntää tulevaisuuden tutkimuksien suunnitteluissa sekä jälkeenpäin tuloksia voidaan vertailla. Metsähallitus voi myös hyödyntää *luotaimia* lisätiedon keräämiseen. Luotaimia käytetään silloin, kun kohderyhmää ei ole mahdollista havainnoida. Tutkija valmistaa tutkittavilleen eräänlaisen tehtäväpaketin. Tässä tapauksessa tehtäväpakettiin voisi sisältyä kamera, jonka avulla tutkittavat toteuttavat annettuja tehtäviä. Lisäksi tutkittavat voisi mahdollisesti jonkun mobiilisovelluksen kautta (esim. Sports Tracker) tallentaa matkansa, josta voidaan sitten jälkeenpäin tarkastella matkan eri vaiheita.

Kaiken kaikkiaan kehitysideoita ja jatkotutkimusmahdollisuuksia on monia. Toimeksiantajan lisäksi Metsähallituksen yhteistyökumppanit voivat hyödyntää tutkimustuloksia monipuolisesti oman toiminnan kehittämisessään.

Lähteet

Fredman, P. & Tyrväinen, L. 2010. Frontiers in Nature-Based Tourism. Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism. 10:3. 177-189. Viitattu 19.2.2015
<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/15022250.2010.502365>

Frost, W. & Hall, C.M. 2009. Tourism and National Parks. International perspectives on development, histories and change. UK: MPG Books Group.

Hemmi, J. 2005a. Matkailu, Ympäristö, Luonto. Osa 1. Jyväskylä: Gummerrus Kirjapaino Oy.

Hemmi, J. 2005b. Matkailu, Ympäristö, Luonto. Osa 2. Jyväskylä: Gummerrus Kirjapaino Oy.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15.p., uud. P. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

ITB world travel trends report 2013/2014. 2013. IPK International. Germany: Messe Berlin GmbH. Viitattu 19.2.2015.
http://wysetc.files.wordpress.com/2013/12/wttr_report_2014_web.pdf

Järviluoma, J. 2006. Turistin luonto. Tutkimus luonnon merkityksestä matkailun vetovoimatekijänä neljässä Lapin matkailukeskuksessa. Väitöskirja. Lapin yliopisto. Kauppatieteiden ja matkailun tiedekunta. Viitattu 19.2.2015
<http://www.ulapland.fi/loader.aspx?id=92291342-c683-41ac-8131-9fc860dc3912>

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 176. Jyväskylä: Suomen Yliopistopaino Oy.

Kansallispuistojemme historiaa. N.d. Kansallispuistojen historiaa Luontoon.fi – sivustolla. Viitattu 19.2.2015. <http://www.luontoon.fi/kansallispuistojemmehistoriaa>

Kansallispuistot ja retkeilyalueet tärkeitä paikallistaloudelle. 2015. Viitattu 19.2.2015.
<http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Eraasiatjaretkeily/Virkistyskaytonsuunnittelu/suojelalueidenmerkityspaikallistaloudelle/Sivut/Kansallispuistoihinsijoitetutrahapal>

[autuvatmonikertaisina.aspx](#)

Kansallispuistot ovat luontoaarteitamme. 12.2.2015. Viitattu 19.2.2015

<http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Luonnonsuojelu/Suojelualueet/Kansallispuistot/Sivut/Kansallispuistotovatluontoaarteitamme.aspx>

Kesän luontoaktiviteettien kehittämisstrategia 2015-2018. 2014. Matkailun edistämiskeskus. Viitattu 19.2.2015. <http://www.visitfinland.fi/wp-content/uploads/2015/01/Kes%C3%A4n-luontoaktiviteettien-kehitt%C3%A4misstrategia2015-2018-copy.pdf?dl>

Kähkönen, S. 2015. Jo 20 minuutin oleskelu metsässä laskee verenpainetta. Yle uutiset. 19.1.2015. Viitattu 19.2.2015.

http://yle.fi/uutiset/jo_20_minuutin_oleskelu_metsassa_laskee_verenpainetta/7739746

Metsähallituksen kansallispuistojen käyntimäärät 2001 – 2014. 6.2.2014. Viitattu 19.2.2015.

<http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Eraasiatjaretkeily/Asiakastieto/Kayntimaarat/Kansallispuistotyhteensa/Sivut/Kansallispuistotyhteensa.aspx>

Metsähallitus lyhyesti. 6.2.2015. Viitattu 19.2.2015.

<http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Konserni/Metsahallituslyhyesti/Sivut/Metsahallituslyhyesti.aspx>

Newsome, D., Dowling, R. & Moore, S. 2005. Wildlife Tourism. Great Britain: Cromwell Press.

Newsome, D., Moore, S.A. & Dowling, R.K. 2013. Natural area tourism. Ecology, Impacts and Management. 2nd edition. Great Britain: MPG Books Group.

Puhakka, R. 2007. Kansallispuistot murroksessa. Tutkimus luonnonsuojelun ja matkailun tavoitteiden kohtaamisesta. 1. p. Joensuu: Joensuun yliopistopaino.

Puustinen, J., Pouta, E., Neuvonen, M., & Sievänen, T. 2007. Kansallispuistojen kävijämäärää selittävät tekijät. Metlan työraportteja 52: 161–173. Viitattu 19.2.2015 <http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2007/mwp052-14.pdf>

Ronkainen, S., Pehkonen, L., Lindblom-Ylänne, S. & Paavilainen, E. 2011. Tutkimuksen voimasanat. Helsinki: WSOYpro Oy.

Saavalainen, H. 2014. Luontokäynnistä koetaan saatavan hyvinvointia 208 euron edestä. Helsingin sanomat. 28.8.2014. Viitattu 19.2.2015. <http://www.hs.fi/kotimaa/a1409122406655>

Saavalainen, H. & Suominen, H. 2014. Niinistö: Kansallispuistot ovat ”hervittävän hyvä bisnes”. Helsingin sanomat. 31.1.2014. Viitattu 19.2.2015. <http://www.hs.fi/kotimaa/a1391139261354>

- Sievänen, T. & Neuvonen, M. 2010. Luonnon virkistyskäyttö 2010. Metlan työraportteja 212. Vantaa: Metsäntutkimuslaitos. Viitattu 19.2.2015. <http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2011/mwp212.pdf>
- Tourula, M. & Rautio, A. Terveyttä luonnosta. 2014. Oulu: Thule instituutti. Oulun yliopisto. Viitattu 19.2.2015. http://www.oulu.fi/thule/e_julkaisut
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Tuulaniemi, J. 2011. Palvelumuotoilu. Helsinki: Talentum.
- Tyrväinen, L., Silvennoinen, H., Korpela, K. & Ylen, M. 2007. Luonnon merkitys kaupunkilaiselle ja vaikutus psyykkiseen hyvinvointiin. Metlan työraportteja 52: 57–77. Viitattu 19.2.2015. <http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2007/mwp052-07.pdf>
- Upeimman luontomme suojelija. 6.2.2015. Viitattu 19.2.2015. <http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/luonnonsuojelu/sivut/luonnonsuojeluajavirkistyskaytto.aspx>
- Valentine, P.S., 1992. Review: Nature-based tourism. Teoksessa Special interest tourism. Toim. Weiler, B. & Hall, C.M. London: Belhaven Press, 105-127. Viitattu 21.1.2015 http://researchonline.jcu.edu.au/1632/1/Nature-based_tourism.pdf
<http://researchonline.jcu.edu.au/1632/>
- Vilkkä, H. 2005. Tutki ja kehitä. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Liitteet

Liite 1. Haastattelurunko

Taustatiedot: ikä, asema, kotipaikka

MATKAILU

- Kuinka paljon matkustelet keskimäärin vuoden aikana?
- Mitkä ovat motiivisi matkusteluun? Mitä haet lomalta?
 - Kuinka tärkeä rooli luonnolla on?

SUHDE LUONTOON

- Miten vietät vapaa-aikaasi? Onko luonto osallisena arjessasi? Millä tavoin?
- Millainen suhde sinulla oli luontoon lapsena? (esim. retkiä, leirejä, marjastus..) Entä nyt? Onko suhde muuttunut? Miten ja miksi?
- Kerro joku mieleen jäänyt luontoon liittyvä kokemus? Mitä kohokohtia?
- Mikä luonnossa on mahdollisesti negatiivista/jännittävää?

JOS, luonnolla selvästi merkitystä elämässä:

- Miksi luonto on sinulle tärkeää?
 - Millaisia vaikutuksia luonnolla on? (esim. hyvinvointi)

Luontomatkailu/ retkeily (avaa ensin luontomatkailun käsitettä)

- Oletko tehnyt luontoon retkiä?
- Millaisia?
- Mitä hyvää niistä on jäänyt mieleen?
- Mitä huonoa?
 - Jos et niin, miksi et?
 - Millaisia mielikuvia sinulla on retkeilystä? Entä vaelluksista? (tai yön yli kestävästä retkistä)
- Millaisia luontoon liittyviä asioita haluaisit vielä kokeilla?

KANSALLISPUISTOT

- Mitä kansallispuisto mielestäsi tarkoittaa? (Jos ei osaa sanoa, avaa käsitettä)
- Oletko vieraillut kansallispuistoissa? Kenen kanssa? Matkan kesto?
 - Mikä kansallispuistoissa kiinnostaa/vetää puoleensa?
 - Mitä asioita tai palveluita odotat kansallispuistoissa olevan?
- Jos ei ole vieraillut, miksi ei?
 - Millaiset asiat koet esteeksi kansallispuistossa vierailun kannalta?
- Osaatko nimetä tietämiäsi Kansallispuistoja?
- Miksi juuri ne tulivat mieleen?
- Huomio haastattelijalle: Koko Suomi vrt. Keski-Suomi. Mahdollisesti tarkenna: Tuleeko yhtään mieleen Keski-Suomesta?

Kuvitteellinen vierailu kansallispuistossa (päiväretki)

Kuvitellaan, että lähtisit päiväretkelle kansallispuistoon.

- Mikä voisi saada sinut lähtemään?
 - Lähtisitkö mieluummin yksin vai seurassa? Millaisessa seurassa?
- Mistä lähtisit etsimään tietoa? Minkälaista tietoa haluat/tarvitset kohteesta?
- Mitä haluat kokea/nähdä?

- Kuvaile ihanteellista luontoympäristöä
- Mitä pakkaisit mukaan?
- Miten matkustaisit?
- Millaista tietoa haluaisit paikan päällä
 - Millaisessa muodossa tiedon tulisi olla?
- Millaiset tekijät voisivat mahdollisesti vaikuttaa positiivisesti kokemuksiisi?
Entä millaiset vaikuttaisivat negatiivisesti?
- Mikä saisi sinut lähtemään uudelleen
- Jakaisitko kokemuksiasi muille?
 - Miten? Miksi?

Tuleeko mieleen mitään muutalisättävää?

Miltä haastattelu tuntui? Mitä ajatuksia heräsi?